XXVII-a jaro. — N° 365 (1). Monata Januaro 1931.

ESPERANTO

Internacia Revuo eldonata de Universala Esperanto-Asocio

Fondinto : H. HODLER. Redaktoro : D-ro Edmond PRIVAT. Direktoro de UEA : Hans JAKOB.

Adreso de la Redakcio kaj Administracio : 1, Rue de la Tour de l'Ile, Genève.

Ĉu la homoj volas vivi?

Jes, individue, familie, nacie plej multaj volas vivi. Sed sufiĉe strange, ili ne ŝajnas kompreni, ke por tio necesas ankaŭ vivi homare. Je kio utilas eĉ plej komfortaj apartaj kajutoj se la tutan ŝipon minacas katastrofo pro malbona konstruo ?

Kiam la malfeliĉo okazis kaj la morto mordas avide nacion kaj familion, estas ja tro malfrue por bedaŭri, ke oni tro nure zorgis pri sia kajuto kaj forgesis atenti pri la necesaĵoj de la tuto. Neniu kajuto povas sin savi sole, kiam la ŝipo dronas.

Same niaj nacioj estas ekonomie kaj alie tiom interdependaj en moderna civilizo, ke ili kondamnas sin al memmortigo, se ili neglektas internacian organizon por certigi pacon. La teknikaj eltrovoj estas tiaj, ke ili detruos kvazaŭ ĉion ambaŭflanke se venos nova provo de decido per materia forto.

La sperto estis jam tiel kruela antaŭ dekkvin jaroj, ke la plej saĝaj homoj poste klopodis starigi por tutmondo kelkajn el tiuj organizoj, kiuj certigas pacon inter homoj en urbaj aŭ naciaj societoj. Ĉefaj nacioj nun sin devigis al internacia juĝado kaj eĉ solene rezignis ĉiun rajton je almilito.

Tamen ili emas konservi aŭ rehavi tiom potencajn defendfortojn, ke tio timigas najbarojn kaj malfortigas la eblecon de fido je la supre nomitaj promesoj. Ĝi logas la homan atenton for de la jam funkciantaj organoj de internacia juĝado aŭ repaciĝo.

Dum la nunaj tagoj kunvenas la konsilantaro de la Ligo de Nacioj por fiksi finfine la daton de la ĝenerala konferenco de ĉiuj regnoj en la mondo pri limigo kaj redukto de armiloj.

Jam tuj oni avertas la publikon pri singardo kontraŭ iluzioj. Ne necesas tio. La popoloj jam bone scias kiom malrapide laboras iliaj gvidantoj sur tiu kampo. Sed unu afero estas ne tolerebla, tio estas reciproka alĵeto de respondecoj.

Kiel ni povas progresi je senarmigo, ekkrias ŝtatistoj, antaŭ ol vi, edukistoj, estos certigintaj unue spiritan senarmigon ? Kiel ni povas sukcesi je tio, rebatas la edukistoj, se vi malhelpas nian eduklaboron per via militpreparado ?

Ŝtatistoj ne atendu la helpon de edukistoj por interkonsenti pri ŝparo je detruiloj. Edukistoj ne atendu tiun ŝparon por turni la cerbojn al ĝi.

Sed la homoj, viroj, virinoj, infanoj, ne havas nur cerbon. Ili havas koron. Estas ja malfacile en lernejoj ekzemple entuziasmigi junularon pri la kontrakto de la Ligo de Nacioj aŭ la statuto de la Haga tribunalo. Tio estas tro abstrakta kaj la edukisto ja scias, ke la realaĵo ankoraŭ tre malproksimas de la idealo.

Estas ja simile pri la konstitucio de ĉiu nacio. Sed sur tiu kampo ekzistas fortega tradicio de sentoj kaj simboloj. Historio, flagoj, himnoj, solenaj memoraĵoj, k.t.p. respondas al emociaj bezonoj de l'infanoj, etaj aŭ pli aĝaj. Nacia lingvo esprimas kaj entenas tion kun propra koloro.

Internacie kio ekzistas krom la internacia helpa lingvo, iniciatita de D-ro Zamenhof antaŭ duona jarcento, ĝuste kun tiu celo? En ĝiaj kongresoj kaj societoj, en ĝia literaturo parola kaj skriba regas tiuj elementoj.

Kie ĝi estas instruata en lernejoj pro leĝoj aŭ urbestraj decidoj, ĝi ludis admirinde tiun rolon, donante al la infanoj realaĵon, per kiu ili povas rekte korespondi kun alilandanoj, senti sin iom civitanoj de la mondo kaj eĉ kanti la homaran himnon « La Espero » kun profunda sento. Tiun efektivan kaj tre valoran realaĵon ekzamenis pluraj el niaj plej modernaj psikologoj de edukado kaj ili rekomendis ĝin al atento de lernejestraroj.

Kio utilas sur kampo de sentoj efikas ankaŭ sur kampo de ideoj kaj informoj. Tiuj laboristoj, oficistoj, instruistoj aŭ studentoj, kiuj lernis simplan neŭtralan lingvon en vesperkursoj disponis tuj aŭtomate rimedon por legi presaĵojn aŭ ekkoni homojn eksterlande, kontroli sian nacian gazetaron kaj formi al si pli solidan juĝon pri la internaciaj kondiĉoj. Ĉu ili uzas la rimedon ? Jen kie kuŝas ilia respondeco.

Edmond Privat.

Okcidento kaj Oriento

D-ro Nitobe pri Japana Kulturo

Kiu partoprenis la Kongreson en Praha 1921 aŭ la Ĝenevan Konferencon pri Esperanto en lernejoj 1922, tiu memoras la simpatian vizaĝon de D-ro Inazo Nitobe, tiam subsekretario ĝenerala de la Ligo de Nacioj kaj amiko de la celado por monda helplingvo. Antaŭ kelkaj jaroj D-ro Nitobe revenis Japanujon, sian patrolandon, kaj fariĝis dumviva senatano. Samtempe li akceptis honoran membrecon de UEA. Niaj legantoj estos feliĉaj aŭdi pri li kaj de li.

* * *

La usona revuo *World Tomorrow* ĵus publikigis tre interesan studon de D-ro Nitobe pri japana kulturo kaj eksterlandaj influoj. Tiaj alportoj ne estas novaj. Jam la Nara Epoko, kiu signis altan nivelon en japana historio, ricevis la enfluon de ĉina scienco kaj arto, hinda religio kaj filozofio.

Cetere la tuta loĝantaro japana estis jam tre miksita, parte ĉina kaj korea kun eĉ ne malmultaj Hindoj kaj Hebreoj. En japanaj vejnoj fluas la sango de Kaŭkazianoj kaj Mongoloj, eĉ de nigruloj en la sudo.

Kiam la Konfucia instruo penetris Japanujon, ekzistis tie ankoraŭ nenia skriba literaturo. Tial ĉinaj ideografio kaj ideoj mem akceptiĝis amase. Kiam poste alvenis Budhismo, la ĉina skribilo ebligis iom da rezisto kaj defendo de enlanda religio. Fine la registaro pacigis ambaŭ per stranga kunligo de kredoj treege malsamaj.

Tiamaniere la ĉefaj elementoj de Azia kontinenta kulturo kunfandiĝis en japana vivo. Novaĵo estis la eltrovo de fonetika silabaro bazita sur hinda alfabeto. Tiel oni prezentis skribe japanajn sonojn per signoj pruntitaj el ĉina ideografio. Tiu *i-ro-ha*, komparebla al la roma ABC, ebligis la Japanojn esprimi siajn ideojn en propra maniero.

Depost la kvina centjaro, la Japanoj estis plene mastroj de sia kulturo kaj ili apenaŭ konsciis pri ĝia fremda deveno. Eĉ ili fermis ĝin al eksteraĵoj, speciale dum la deksepa, dekoka kaj unua duono de deknaŭa centjaroj. Tiam estis vera ŝloso. Nenio povis enpenetri. Tiu izolado celis ekskludi Kristanismon.

Kiam la pordo fine malfermiĝis, la skriba literaturo defendis la malnovajn kredojn kontraŭ la nova enportaĵo. Ĝin oni konsideris tiam kiel kontraŭŝtatan pro ĝia demokrata instruo, danĝera pro la dogmo pri reĝeco de Dio anstataŭ la supreco de la reĝa familio.

Tamen D-ro Nitobe atentigas pri eraro kredi, ke la demokrataj liberecaj ideoj envenis Japanujon per kristanaj misioj. Ili penetris rekte per la politikaj filozofioj de John Stuart Mill kaj J. J. Rousseau.

Se Kristanismo ne tre influis japanan politikon, ĝi certe multon helpis, laŭ lia opinio, en socia kaj eduka laborado, simile kiel okazis dum la Nara periodo pro sindonemo de la novaj konvertitoj al Budhismo. Kristanaj misiistoj grandparte revivigis altruismon. La eduka sistemo de Japanujo estas nun tiel perfekta, ke ĝi ne plu bezonas rigardi eksterlanden, el kie venis ĝiaj fondaj elementoj.

Akra naciismo aperis ĉie dum la deknaŭa centjaro kaj Japanujo sekvis la movadon. De Germanujo ĝi admiris ne nur la militistan teknikon, sed ankaŭ ties sciencon kaj filozofion. Pro la mondmilito la rilatoj fariĝis pli intimaj kun angle parolantaj nacioj. Ĝisfundeco de Germanoj kaj logika klareco de Francoj daŭre allogas Japanojn, sed ili sentas sin plej proksimaj al Angloj kaj Usonanoj, kies lingvo estas ja multe pli disvastigata ĉe ili.

Estas kutimo de Japanoj sin ekzameni kaj severe kompari kun aliaj nacioj por malkovri siajn proprajn mankojn kaj gvidi sian progresadon. Tipa kvalito.

Novaj sociaj ideoj disvastiĝas el Ruslando nuntempe kaj estas oficiale kontraŭbatalataj, kiam ili atakas privatan posedrajton kaj la reĝan familion. D-ro Nitobe ne kredas je sukceso de ekstrema dogmaro en Japanujo (pro la karaktero de la nacio), sed li opinias, ke la Japanoj emos akcepti multon sur la kampo de publika kontrolo kaj administrado, ĉar ili favoras unuecon kaj fortecon de centra registaro.

Japanujo zorge informiĝas pri eksterlandaj spertoj kaj elektas tion, kio montris sin praktike sukcesa. Simile kiel Tokio, mirinde restariĝinta el detruo, nun nova urbego tute malsama ol la antaŭa, tiel transformiĝos rapide la tuta Imperio.

Longan tempon oni kutimis kompari Okcidenton kaj Orienton, aljuĝante al unu la materian kaj al la alia la spiritan superecon. Ĝi ne estis absolute erara. Tamen oni ne povas juĝi tiel ĝenerale pri meritoj kaj malmeritoj, speciale en morala komparo. « Ne ekzistas mezurilo por spiritaj kvalitoj de homoj kaj nacioj ».

* * *

En la sama revuo Arthur Jorgensen priskribas religion kaj etikon en Japanujo. Unue ekzistas Ŝinto, la kulturo de japana naciismo, ligita historie kaj filozofie al la raso, sed klopodanta per iuj el siaj sektoj altiĝi al universala koncepto. Poste venas Budhismo, el fremda deveno, sed profunde enpenetrinta en la intelektan, emocian kaj artistan vivon de la japana popolo. Post epoko de ioma haltiĝo, nun ĝi travivas plenan revekiĝon. Fine estas Kristanismo, unuflanke malŝatata pro tradicio kaj aliflanke helpata per sia ligateco kun okcidentaj pensmovadoj.

Ŝtata Ŝinto kaj Sekta Ŝinto agas sur du kampoj. Sekta Ŝinto estas klasigita kiel religio. Ĝi havas dektri sektojn kaj deksep milionojn da adeptoj, ĉefe en kamparo. Ŝtata Ŝinto entenas oficialajn ceremoniojn, respekton al prapatroj, al naciaj herooj, al Mikado kaj fine racian bazon de japana patriotismo kaj nacia etiko instruata en lernejoj.

Ĝi estas potenca ŝtata faktoro kaj donas al la ŝtatestro signifon malfacile kompareblan kun io ajn eksterlanda. Dekkvinmil pastroj oficas en 112.000 temploj de oficiala Ŝtata Ŝinto.

Laŭ la statistikoj de la oficejo pri religioj en la Ministrejo de l'Interno, Budhismo havas 48 milionojn da registritaj adeptoj, 71.000 templojn kaj 55.000 pastrojn. Post epoko de malforteco, ĝi nun spertas intensan reviviĝon. Tio montriĝas en vasta moderna literaturo Budhista kaj en progresemaj edukaj entreprenoj. Ankaŭ sur la socia kampo ĝi agas grandskale. Ĉe la naciaj konferencoj pri socia laborado Budhistoj, ĉu pastroj, ĉu sendependuloj, ludis la ĉefan rolon. En la trireligia konferenco de Tokio 1928 ili formis la plimulton kaj ĝenerale samopiniis kun Kristanoj pri sociaj kaj internaciaj problemoj. Eĉ scienculoj liberpensaj apartenas al Budhismo pro ĝia scienca filozofio kaj homama etiko.

Kristanismo havas 200.000 adeptojn post 25 jaroj da misia laborado. Laŭ S-ro Jorgensen unue ĝin kontraŭŝtaris la tradicioj — interalie ĉar ĝi donis egalan lokon al virino

kaj viro — kaj due, antaŭ kvardek jaroj, la granda scienca fervoro, ne sufiĉe komprenata de misiistoj kaj konservativaj teologoj. En la nuna moderna Japanujo multaj progresemaj Kristanoj ludis ageman rolon en la fondo de laboristaj partioj kaj tiel kaŭzis alispecan suspekton. Sed la kristana religio estas plene tolerata kaj suferas neniun persekuton.

S-ro Jorgensen ne mencias la religian movadon *Oomoto*, kiu estas nun dise konata en Eŭropo per Esperanto kaj celas ankaŭ universalecon kaj homamon.

* * *

Ekonomie Japanujo konas fenomenojn similajn al tiuj en Okcidento. La progresoj de scienco puŝas al raciigo kaj koncentrigo de industrio kaj komerco. Ankoraŭ 80% estas malgrandaj entreprenoj, sed ilin minacas la vastaj organizoj.

Por ke tiuj ne falu ĉie en privatajn manojn, la ŝtato mem posedas, ne nur fervojojn, poŝton, telefonon, telegrafon, sed asekurojn, ferfabrikojn, tabakon, kamforon, salon, k.t.p. kiuj havigas al ĝi pli ol kvaronon de siaj enspezoj. Samcele la kooperativoj tre progresas por disvendado en urboj.

Senlaboreco ankaŭ aperis (kaj preterpasis 400.000). Ĉiusemajne dudekmilo da laboristoj revenas al siaj jam tro plenaj naskiĝvilaĝoj. El laboristaro de 5.400.000 homoj, 330.000 estas organizataj en unuiĝoj, ankoraŭ dividitaj laŭ politikaj tendencoj.

Socia Vivo

Einstein pri Scienco, Milito kaj Arto

Cerbo kapabla prezenti kompletan strukturon de la universo kaj ĝin klarigi per taŭgaj matematikaj formuloj, jen kiel aperas Albert Einstein al siaj samtempanoj. Estas memkompreneble, ke ili deziras aŭdi lian opinion ankaŭ pri la malpli vastaj aferoj de nia modesta terglobo.

Antaŭ nelonge la redakcio de *New Leader* pretigis por li kelkajn precizajn demandojn, kiujn li tre prudente ekzamenis kaj akurate respondis, kvankam li ĝenerale malŝatas tiajn « kaptilojn » laj publikajn bruajojn.

La unua demando sonis : Kio estos la verŝajna influo de scienca malkovro je socia progreso ? Respondo : *La efiko de scienca progreso estas: liberigi la homajn estulojn el nura muskola penado kaj tiel ebligi ĉies partoprenon en la socia kaj intelekta vivo de la homaro.* Duan demandon (Ĉu scienca malkovro helpos aŭ ne kapitalismon ?) la profesoro malakceptis, ĉar li trovis ne sufiĉe klara tion, kion signifas kapitalismo en la menso de la demandanto.

Tiam la redaktoro demandis pri scienco kaj publika posedo aŭ regado de industrio.

Repondo : *Scienco provizis nin je malmulta informo pri tiu temo. La sperto de historio tamen montras, ke kreskanta nombro de ekonomiaj organizoj fariĝis publika posedaĵo aŭ estas metitaj sub publikan regadon.*

Kvara demando tekstis jene : Kiel influas scienco al celo mondpaca ? Ĉu ĝi verŝajne igos militon tiel terura kaj universale detrua, ke ĝi devigos al forlaso de armiloj aŭ ĉu ĝi male koncentrigos la militan potencon en la manoj de la plej science progresintaj nacioj ? Respondo : *La progreso de teknikaj aplikaĵoj, pli speciale tiuj aplikaĵoj uzataj por milito, ne akcelos pacifismon. Sur tiu kampo la volo al etikaj celoj estas sole decidgrava. La martelo kiu konstruas domojn, ankaŭ rompas kraniojn.*

Einstein subskribis deklaron kontraŭ preparado de la junularo al milito kaj, antaŭ unu jaro, estis demandita pri tio, kion li farus en okazo de nova milito.

Tiam li respondis : *Mi senkondiĉe rifuzus ĉiun reklan aŭ nereklan servon por milito (kaj provus konvinki miajn amikojn agi same) tute sendepende de iu ajn kritika opinio pri la kaŭzoj de milito.*

Fine oni demandis Einstein pri tio, kion li konsideras plej grava inter malkovroj dum la lastaj kvin jaroj (krom lia propra teorio pri la universo) 1-e en pura scienco, 2-e en aplika scienco : Respondo : 1-e *La plej grava helpo al scienco dum la lastaj kvin jaroj estas la prilaborado de atoma mekaniko en unu konsistan sciencan sistemon.* 2-e *La respondo al tiu demando (pri aplika scienco) ne povas enteniĝi en unu nura aserto.*

En la « Forum » Junio 1930 kaj en « Appreciation » Oktobro 1930 aperis artikolo de la irlanda verkisto James Murphy, kiu demandis profesoron Einstein, ĉu tutmonda scienco ne helpos doni al ni mond-patriotismon anstataŭ nur nacian senton. Tiel li priskribas la respondon de la fama scienculo :

Einstein : « Jes, kompreneble. Ne povas esti dubo pri tio. La tradicio de scienco, kiel forto de kultura edukado, malfermus al la menso multe pli kompreneman vidpunkton kaj potence influos la homojn (pro ĝia tutmondeco) retiriĝi almenaŭ iom el sensenca naciismo. Vi ne povas forpeli naciismon, se vi ne metos ion anstataŭ ĝi. Kaj scienco donus tiun pli larĝan *ion*, al kio povus aliĝi la homoj.

Moderna scienca teorio inklinas al speco de transcendenta sintezo, en kiu la scienca menso laboros en harmonio kun la religiaj kaj admiraj emoj de la homo. La bildo de la fizika universo nun prezentata al ni per la teorio de moderna scienco similas grandiozan pentraĵon aŭ muzikaĵon : ĝi vekas la admiran (kontemplan) emon, kiu karakterizas tiel evidente la religian kaj artistan sopiron de l'homoj.

Por mi, la persona valoro de scienca kono kuŝas, kiel esprimis Poincaré [1] en la ĝojo pro kompreno kaj ne en la eblecoj por agado, kiujn ĝi malfermas. Mi ne estas Eŭropano en tiu senco, ke mi rigardus agadon kvazaŭ celon mem.

Ĉe mi la sento pri belo en naturo kaj ĉiuj miaj artistaj emoj kunprogresis manon en mano kun la scienca esplorado. Eĉ mi kredas, ke unu ne estas ebla sen la alia...

Bach kaj Mozart estas por mi la kreintoj de grandaj nepersonaj harmonioj ; ili ne estas la esprimistoj de persona sperto. La admiremo (kontemplemo) ekzistas en ambaŭ, ĝi rigardas al ekstera objekto. En tio iliaj emoj estas tre parencaj al metodoj de scienca esploro, ankaŭ rigardanta eksteren...

La grandeco de distanco trovas esprimon, kiam la menso sekvas la rapidegan flugon de aeroplano aŭ de oceana ŝipego aŭ kiam oni pensas pri la venko de distanco per radio. La rekta admirado al tiuj faktoj simile efikas al mensoj kiel la suprenpintaj turoj de preĝejoj.

Estas ja vere, kiel dirite jam, ke moderna scienco donas al menso ion pro admiregi. Homaro devas ekzaltiĝi. *Sursum corda* ĉiam estas ĝia voko.

Ĉiu kultura klopodo, ĉu religia, ĉu scienca, tuŝas la centron de la interna psiko kaj celas al liberiĝo el la *Ego* (Mi) ne nur el la individua *mi*, sed ankaŭ el la amasa *mi* de l'homaro. Esprimo sur tiu kampo signifos ĉiam ekzaltiĝon. Tiu klopodo ne limiĝas al nura Baroka homaro ; ĝi estis ankaŭ en la Helenoj, kaj en ĉiu homa tipo."

[1] *Red.* La matematikisto Henri Poincaré, kuzo de la politikisto Raymond Poincaré.

El Naturo kaj Sciencoj

Esplorante la Universon

Du cirkonstancoj akcelis la kuraĝon kaj laboron de l'astronomistoj dum la lastaj jaroj : la ĝenerala akcepto de l'Einsteina teorio kaj la disponigo de l'giganta teleskopo de Monto Wilson.

En Anglujo nun regas eĉ publika intereso pri tiuj temoj kaj disvendiĝas en grandaj kvantoj la verkoj de Eddington kaj Jeans, profesoroj el la Universitatoj de Cambridge kaj Oxford.

Antaŭe ŝajnis ekzisti tro da mistero pri la universo. Rigardante la stelaron en nokta ĉielo, la ordinara homo dubis pri la graveco de multaj aferoj kaj sin demandis ĉu valoras la penon uzi siajn fortojn por sukcesigi eĉ ian ajn celon, ĉu helpan mondlingvon, ĉu ian alian noblan ideon, sur unu sablereto inter miliardoj da aliaj sableretoj aperintaj kaj malaperontaj post momento en senlima spaco kaj tempo.

La nunaj precizigoj de moderna astronomio alportas al la nescienca publiko almenaŭ iom da certeco. Laŭ la kalkuloj de Jeans, nia terglobo ekzistas jam de dumil milionoj da jaroj. La vivo sur ĝi aperis antaŭ tricent milionoj da jaroj, la homo antaŭ tricent mil kaj la civilizo antaŭ kvinmil jaroj proksimume.

En la estonteco, antaŭ ol la suno tro malvarmiĝos kaj ni tro malproksimiĝos de ĝi por vivi, la homaro povos, laŭ liaj kalkuloj, ankoraŭ lui la domon trankvile dum unu plua miliono da milionoj da jaroj. Ni malproksimiĝas de la suno ne pli ol unu metron ĉiucentjare.

Do valoras la penon klopodi sindone por utilaj aferoj, disvastigi mondlingvon kiel Esperanton kaj starigi pacan organizon de la homa formikaro. Estas ja vere, ke nia terglobo similas nur polvereton ĉirkaŭflugantan lumereton kune kun deko da aliaj polveretoj en milimetra anguleto de spaco vasta kiel urbega ĉefstacidomo ! Jen la suna sistemo kun ties planedoj.

Milionoj da tiaj sunoj ekzistas en simile vastaj spacoj. Ili formas sistemarojn elkreskantajn el gigantaj nebularoj, nun videblaj kaj fotografeblaj dank'al grandega teleskopo. Nia suna sistemo apartenas al la tiel nomita Galakta sistemaro, limigita per la Lakta Vojo.

Ĉiuj videblaj sistemaroj aŭ nebularoj, konstante samformaj kiel ronda biskvito, estas nun fotografitaj, numeritaj kaj registritaj. La plej potencaj teleskopoj eĉ atingas spacojn trans la stelara universo, kie la steloj fariĝas pli kaj pli malmultaj kaj eĉ mankas tute.

La nuna teorio estas, ke nia universo ne daŭras senfine en spaco. Ĝi estas senlima en la sama senco kiel la supraĵo de nia terglobo. Se oni vojaĝus rektlinie (dum miliardoj da jaroj), oni retroviĝus iam sur la komencpunkto.

Kiuj kuraĝis tion aserti en Mezepoko pri nia terglobo riskis bruligon, ĝis kiam kuraĝaj esploristoj provis kaj fine sukcesis la rektlinian rondvojaĝon. Estas nun asertite, ke samspeca realeco klarigas nian universon kun malpleno interne kaj malpleno ekstere. Se oni havus sufiĉe potencan teleskopon, ĝi devus vidigi nian terglobon mem pro la kurba senlimeco de spaco (kun rekta linio revenanta al komencpunkto).

En tiu nun pli klare imagebla universo ŝajnas, ke la stelaraj sistemoj ne enhavas multajn sunajn subsistemojn similajn al la nia kun planedoj. La steloj aŭ sunoj vivas solece aŭ pare, sed la planedoj estas nur esceptaj akcidentoj, kiuj okazas tre malofte.

Ilin kaŭzas ŝanca preterpaso de stelo tute proksime de alia kun tajda eltiro de iom da materio, kiu poste rompiĝas kaj kondensiĝas en globoj, kondamnitaj eterne rondflugi ĉirkaŭ la rabita stelo pro la Newtona aŭ Einsteina leĝoj.

Nu tiaj hazardaj preterpasoj estas treege esceptaj okazoj pro la grandegaj interspacoj inter steloj. Plie tiuj planedoj estas ĝenerale ĉu tro proksimaj al la stelo, ĉu tro malproksimaj por ebligi vivon. En nia suna sistemo, Merkuro estas multe tro varma pro proksimeco kaj Neptuno tro malvarma pro malproksimeco. En unu ĉio bolas, en la alia ĉio frostas. Nur nia tero havas ĝuste taŭgan distancon por viviga temperaturo. Marso estas jam pli malvarma, kaj vivo sur ĝi, kvankam ebla, similus tiun ĉe nia poluso.

Kion konkludi ? Ke planedoj kiel nia terglobo estas rimarkinde esceptaj akcidentoj kaj la vivo sur ili eĉ ankoraŭ pli malofta ebleco. Kiam Jeans eldiris unuafoje tiun konstaton publike, la angla karikaturisto Yaffle presigis tre amuzan desegnaĵon pri la afero : Kompatinda homo en vesto de angla laboristo kun tipa ĉapo sidas sur terglobo kvazaŭ mire falinta sur tiun strangan rondaĵon veturantan tra la universo kun rapideco kvincentobla ol tiu de aeroplano. Li estas nur « akcidento ». El ĉiela nubo eliras kompata voĉo de l'kreinta forto : « tre bedaŭras ». Kaj la bona surprizita viro respondas : « ne gravas » kun melankolia bonhumoro, kvazaŭ li pardonus amike al bicikletisto, kiu faligis lin sur la straton.

La danĝero de tiu moderna astronomia instruo estos, ke la homo anstataŭ lerni troan humilecon el la nokta stelaro, nun akiros tro da memkonscio pri sia graveco. Ne longe li kredos sin nura akcidento. Jam inter la bestoj kaj kreskaĵoj li sin malkovris reĝo de la vivantaj estaĵoj sur sia tero. Nun lin kaptos nova ŝovinismo tergloba. Li sin baldaŭ kredos unika raso en la universo kaj volonte forgesos la eblecon pri aliaj similaj « esceptoj » aŭ « akcidentoj ».

Cetere la du anglaj astronomistoj ne povis sin entute deteni de la plezuro eltiri kelkajn filozofiajn konkludojn el siaj kalkuloj kaj konstatoj. Ankaŭ tion ni ekzamenos en alia artikolo.

E. P.

Naturprotekto en Nederlando

de E. Schröter

La Nederlanda Naturprotekta Ligo (« Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland ») havas nun ĉirkaŭ 14000 anojn kaj estas atinginta mirindajn sukcesojn. Ĝi fondis grandan aron da rezervaĵoj : Arbaroj, paŝtejoj, dunoj, marĉoj, kresk-lokoj de maloftaj plantoj, birdkovejoj k.t.p., entute 8500 hektarojn. La rezervaĵoj plejmulte ne estas nur luitaj, sed aĉetitaj. Por tio la asocio ĝis nun elspezis la mirindan sumon de 6 000 000 da Frankoj oraj. Kvin milionojn ĝi prunteprenis, kaj unu milionon ĝi kolektis per memvolaj kotizoj ; ŝtata helpo ne estis petata.

El la rezervaĵoj la Naardena lago proksime de Amsterdam estas precipe fama pro sia abundo je birdoj. Jam uzota kiel ejo por la Amsterdamaj forĵetaĵoj, sed ĝustatempe savita de la Naturprotekta Ligo, ĝi estas vasta areajo

(700 hektaroj) kun malprofunda lago kaj abundaj kanaroj. Ĉi tie i.a. ĉiujare multnombraj plataleoj (1) alvenas restonte. Detala botanika esplorado funkciadas ; ankaŭ la planktono estas pristudata. Same rezervaĵo apud Hago (Meijendel), vasta arbara kaj duna teritorio estas detale prilaborata de multaj fakuloj. Sur la insulo Texel multaj kovejoj estas protektataj. Bedaŭrinde ĉi tie kaj aliloke la birdprotekto havis nedeziritan sekvon : la protektataj mevoj tiel plimultiĝis, ke nun necesas malpliigi tiujn rabemajn birdojn, kiuj manĝas ovojn kaj idojn de aliaj birdoj. Tiu ekzemplo vidigas, kion sekvigas la perturbo de la natura ekvilibro en la birdaro : la malamikoj de la mevoj estis pafmortigataj kaj ankaŭ kontraŭ la rabema homo ĉi-tiuj estas tiel protektataj ; tial la eksterordinara plimultiĝo.

La plej grava rezultato estas la antaŭnelonge sukcesinta aĉeto de unu el la plej belaj erikejoj ĉe la orienta rando de « Veluwe », la « Wordt Rhedensche en Rhedensche Heide ». « Kiu ne konas la orientan Veluwe — randon inter Arnhem kaj Dieren, tiun belegan pejzaĝon kun montetoj kaj valoj kun mirindaj arbogrupoj, kun vastaj erikejoj ? », oni legas en la alvoko de la Naturprotekta Ligo. Tri grandaj bienoj en tiu regiono estis jam antaŭe aĉetataj por 1 600 000 fr. ; nun temis pri du bienoj kaj granda erikejo. La aĉetprezo por la areaĵo ampleksanta entute 1362 hektarojn estis 900 000 fr. Tiu sumego estas kolektita jene : du riĉaj naturamikoj donacis 300 000 fr., per aliaj privataj kotizoj kuniĝis 250 000 fr., la reston havigis senprocentaj antaŭpagoj kaj tripocenta pruntepreno. Nederlando rajtas fieri pro tiu « Nacia Parko », kiu kostis entute 2 500 000 Fr. Kie troviĝas alia lando haviganta per *privata* penado tiajn sumojn por naturprotekto ?

Tamen altrudiĝas nun du demandoj. Unue : kiel la kvin bienegoj rilatas la naturprotekton ? Sendube tiel, ke ili ebligas al ĉiuj la naturĝuadon de la belegaj parkoj de tiuj bienoj, kaj (laŭ praktika vidpunkto) la luprezo de tiuj bienoj, kies ekspluatado daŭriĝas, havigas parton de la procentoj por la prunto. Ankaŭ la arbaroj estas modere ekspluatataj : la rikolto de sternaĵo en la Naardena lago estas ludonita : do ne nepra protekto, kiel ekzemple en Svisa Nacia Parko. Kaj la dua demando : ĉu la tuta erikejo ne estas jam nun malfermita al la migrulo ? Certe ; sed eblas, ke de konstruentreprenestroj peco post peco estu fermata kaj ke la erikejo estu kulturata. Tion malhelpas la naturprotekto kaj ĝi zorgas, ke grava, interesa kaj bela pejzaĝtipo de Nederlando restu sendifekta.

El samaj vidpunktoj devenas alia grandstila projekto : temas pri erikejo ampleksanta 1520 hektarojn en « Gooi » regiono najbara al Amsterdam, en kiu loĝadas multnombraj komercistoj el Amsterdam, Hilversum, Bussum, Naarden, kaj aliaj najbaraj komunumoj al Amsterdam. Tie oni intencas aĉeti grandan areaĵon por ĝin ĉiam protekti kontraŭ surkonstruado. Ĝi estas ia komunuma kamparo apartenanta, de pratempoj, al « Korporacio de 1250 » « Erfgooirs » kaj prudente protektata. La provinco Nordholando, la urbo Amsterdam kaj la supre nomitaj komunumoj ofertas 4 000 000 Fr. al la « Erfgooirs » por ilia posedaĵo ; sed kunveno de la partoprenantoj konsentis la aĉeton nur kondiĉe ke, per ŝanĝo de la rilata leĝo, estu permesate, konstante dispartigi la prezon al la « Erfgooirs ». La afero estas nun decidota de la Justecministerio.

Estas fruktodona ideo de la Nederlandanoj, kunigi unuaŭ dufoje ĉiujare, je tiel nomata « Monumentendag », ĉiujn rondojn interesatajn pri natur- kaj hejmlandprotekto, kun paroladoj kaj ekskursoj. La unua okazis 1928 en Amsterdam, la kvara ĉi tiun jaron en Arnhem. Partoprenis la jenaj asocioj : la Antikvaĵista Societo, la Migrula kaj la Naturprotekta Ligoj, la societo « Hendrick de Keyser » (nomita laŭ la fama arĥitekto, kiu vivis 1565-1621. La celo de la societo estas la konservo de malnovnederlandaj konstruaĵoj ; ĝi jam por 1 000 000 Fr. aĉetis tiajn), la Asocio por konservo de la Nederlandaj ventmueliloj, la Hejmlandprotekta Ligo kaj la Societo por la Studo de la prahistoriaj « Terpen ».

(1) Platalea leucorodia, ardeospeco kun kulerforma beko.

La naturamo de la Nederlandanoj estis precipe stimulata per la diskoniga agado de du mezlernejaj instruistoj, Heimans kaj Thijsse ; ili fondis revuon tre disvastigitan (« De levende Natuur ») kaj per ĵurnalaj artikoloj, paroladoj, ekskursoj, popularaj altlernejaj kursoj ili inspiris naturamon al plej vastaj rondoj kaj propagandis la naturprotektan ideon. Karakteriza tiurilate estis okazintaĵeto en Hengelo : verkinto de tiu-ĉi artikolo, promenante renkontis knabon ĉirkaŭe dekunujaran, elfosantan maloftan, protektatan plantaĵon. Mallaŭdante lin, la knabo indignige klarigis, ke li tion faras por savi la plantaĵon. Domkonstruo estis malestigonta tiun kreskejon kaj nun li transplantis la kreskaĵon en sekuran lokon ! Plie li rakontis, ke li partoprenas societon de sia klaso, kiu celas la protekton de maloftaj plantaĵoj.

La grandan naturamon de la enlandanoj vidigas ankaŭ la belegaj parkoj, per kiuj ili ornamas siajn urbojn. Ekzemple i.a. Arnhem : Tra la veranda fenestro de l'Hotelo Sonsbeek en Arnhem la rigardo vagas super vastaj herbejoj kun belegaj arbogrupoj ; tio estas paŝtejoj, kie arege paŝtiĝas la nigra-blankmakulaj frizlandaj brutoj : peco de kampara idilio meze de la urbo. La bienego de barono estis siatempe aĉetata de la urbo Arnhem por 1 000 000 fr., por esti, nomata parko de Sonsbeek, alirebla al la publiko. Ampleksaj fagaroj alternas kun paŝtejoj, silentaj lagetoj kaj fosaĵoj. Kelkaj bienoj, apartenintaj al la kastelbieno, estas konservitaj : malnovaj tipaj kampulejoj, duone kaŝitaj per arboj, agrable kontrastas je la ĉirkaŭaj urbaj loĝejoj. De la hotelo oni vidas cervoparkon kun tutaj aroj da damcervoj.

Ankoraŭ alian pruvon pri la « arboĝojo » de la Nederlananoj havigas la nuntempe prilaborata projekto, planti naŭcenthektaran arbaron ĉe la periferio de Amsterdam, sur iu « Polder », sekigita areaĵo sub la marnivelo, en kiu la alto de la funda akvo estas regulata per pumpiloj. La tereno estas nun tiusence preparata, kaj komisiono de botanistoj kaj ĝardenistoj projektas la plantadon : oni intencas planti jen arbarojn de enlandaj kreskaĵoj kiel eble plej naturajn, jen eksterlandajn arbarojn kaj arbogrupojn. Grandstila projekto ! La kostoj estas taksataj 24 000 000 Fr. dividotaj inter 30 jaroj. Ankaŭ la urbkonstruisto nederlanda favoregas la naturemon en la novaj kvartaloj. Ekzemple en la nova kvartalo « Amsterdam-Zuid » li estigis aron da « Lanen » (aleovojoj), kie, meze de la larĝaj vojegoj, aleoj kaj herbejoj same kiel florbedoj ĝojigas la okulon. Kaj en kelkaj stratoj ĉiu domo havas anstataŭ antaŭĝardenon malaltan antaŭmuraĵon, uzatan kiel vasta florbedo, tiel ke multkolora florstrio etendiĝas laŭlonge la domoj. Nuntempe precipe la grandfloraj tuberbegonioj ludas rolon.

Trad. EJUNA.

Literaturo

RENKONTO

de L. N. Newell

La trafiko sur la ŝoseoj de centra Londono estas kredeble la plej densa kaj danĝera en la mondo.

Tio plaĉis al Johano, kiu senzorge biciklis inter aŭtobusoj kaj aŭtomobiloj ĉiuspecaj, indiferente rapidantaj al siaj nekonataj celoj. Johano havis antaŭ si bone difinitan celon, kaj li sentis ian aventurecon en siaj graciaj sagiroj inter la peze moviĝantaj gigantoj. Per streĉita rigardo li observis la veturilojn kaj la pasotajn flankstratojn, kaj jubilis pri siaj rapido, lerto, aŭdaco. Estis plezure senti la puŝ-puŝadon de la femurmuskoloj, kaj la volontan respondon de la maŝino.

Li laŭiris la luksan straton Piccadilly (li povus elekti pli trankvilajn stratojn, sed li ĉi tiun preferis ĉar ĝi estas pli danĝera) kaj alvenis sur la placo antaŭ la pordegoj de la parko Hyde. Tie, ĉie veturiloj rapidegis el seso da vojoj ĉiudirekten. Transe zigzagante tra la trafikfluoj, li sin turnis kun gracia kliniĝo de l'biciklo en la parkon. Tri aleoj, plenaj je biciklantoj, kia li, kaj piedirantoj, radiis de la pordegoj. Li elektis la mezan, kaj malrapide biciklis ĝis li atingis la bordon de la lago. Li haltis tie, sidante ankoraŭ sur la selo, kaj sin apogante per fera barilo.

La krepusko jam komencis vuali malproksimajn arbojn kaj konstruaĵojn; tie kaj ĉi tie briletis lampoj sur bicikloj. Peze paŝis la lanternisto, lumigante la alelanternojn per longe bastono. Johano elpoŝigis *Kandid* de Voltaire, kaj komencis legi pri la aventuroj de F-ino Kunegond kaj ŝia amanto, kaj la filozofio de D-ro Panglos. Johano ĉiam legis klasikaĵojn; li ankoraŭ ne eltrovis la majstraĵojn de la modernuloj, kaj opiniis, ke la literaturo mortis nelonge antaŭ la fino de la dek-naŭa jarcento.

La krioj kaj ridoj de la gejunuloj ĉirkaŭ li, la gajaj arioj de la muzikistaro, lin ne tuŝis. Paroj mistere flustris kaj ridetis, paŝante sub la arbojn; junulinoj takse rigardis la junulojn, kiuj okule provis kapti ilian atenton. Johano ironiis kun homo, kiu mortis antaŭ cent kvindek jaroj.

Baldaŭ li eksentis la malvarmeton de vespero, kaj kun ĝi, ian nekontenton. Li fermis la libron kun nevolonta sopiro, kaj nekomprene rigardis la vivon ĉirkaŭ si. Ia malgajo invadis lian koron, ia mistera, sed jam konata, sopiro. Liaj okuloj eklarmetis; li sin forŝovis de la barilo, kaj medite biciklis inter la marŝantoj. Ruĝaj kaj blankaj lumetoj de maŝinoj teksadis la malhelon de l'aleoj; jen kaj jen ili montris reliefe la vizaĝojn de promenantoj; vizaĝojn kun fortiritaj pensoj, kiuj ne konsciis sian ĉirkaŭon.

Johano rigardis scivoleme jen junulon, jen junulinon, kaj deziris paroli al ili. Sed li ne kuraĝis. Sola ĉiam, li neniam lernis ekkoni aliajn homojn, tiom malpli intimiĝi kun ili. Liaj solaj amikoj estis la karakteroj de libroj, kaj ties aŭtoroj. Li revis pri amikeco, ekfloranta el hazarda renkonto, kaj kutimis demande rigardi la vizaĝojn de marŝantoj en parko, de manĝantoj en restoracio. Sed se iu ĉi malkaŝis emon babili, li tuj retiris sian rigadon timigite, kaj profundigis sin on sian libron. Li portis kun si libron ĉien, por ke li ne estu tute soleca.

La freŝa venteto dum biciklado, kaj kunesto de homoj en la parko, kutime trankviligis lin; sed hodiaŭ li sentis ian doloron ĉe la koro. Li miris pri la senĝena mieno de junuloj kun knabinoj kroĉitaj al la brako, kaj pensis pri la ravo de promenado tia. Se nur li havus amikinon, kun kiu li povus marŝi kaj babili!

La biciklado estis jam seninteresa, sed pli teda estus hejmeniro; li sentus eĉ pli soleca tie, kun nenio farinda krom enlitiĝi kaj legi ĝis la dormo senkonsciigos lin. Li rajdis ekster la parkon, tra senhomaj stratoj el grandaj, silentaj domoj. Jen lumigita fenestro, kun nekomprenebla sceneto interne, tiris lian atenton, jen li rigardis la figuron de servisto aŭ servistino, kiu mallonge ĝuas ĉe la dompordo la trankvilon de l' vespero. Kiel kutime, li fantaziis pri delicaj okazoj. Eble ĉirkaŭ la angulo li rimarkos sinjorinon, junan kaj belan, kiu alsignos lin. Ŝi tediĝis de siaj kunuloj, kaj volas babili kun homo havanta novan vidpunkton. Aŭ junulo, bone edukita kaj sprita, estos allogata de la inteligenta rigardo de Johano, nekonos ĉe li ian superecon, kaj komencos kleran, nepersone-intiman diskutadon... Johano, pli feliĉa, ol li konsciis, silente ruliĝadis tra la dezertaj stratoj.

Ĉe angulo staris knabino, kiu rigardis dekstren kaj maldekstren, kun la mieno de tiu, kiu volas promeni, sed havas nek celon nek preferon. Preterpasante ŝin, Johano rigardis ŝian vizaĝon, kaj iliaj rigardoj kuntrafis. Ŝi peteme, hezite ridetis, kaj li, kun koro preskaŭ krevanta kaj spiro rapida, deiris la biciklon apud ŝi. Ŝi estis juna, malaltstatura, kun ronda vizaĝo kaj gracia figuro.

« Bonan vesperon », diris Johano.

« Bonan vesperon. »

« Kaj kion vi faras hodiaŭ vespere? » Li parolis nur tre malfacile, kaj timis, ke ŝi rimarkos lian ekscitecon.

« Mi promenas iomete. »

Ili silentis. Johano rimarkis, ke ŝi estas beleta, kaj havas dolĉe raŭketan voĉon.

Li provis daŭrigi la konversadon. « Mi biciklis en la parko, sed estas iom tede tie. »

« Jes ». Ŝi silentis momenton, kaj daŭrigis, « Donu al mi rajdon sur via biciklo. »

Johano ĝojis, kaj fiere pretigis sin por ekiro. Ŝi staris sur la elstaraĵoj de la malantaŭa aksaĵo; iom ŝanceliĝe ili forruliĝis sur la glata vojo. Johano direktis la biciklon al la parko denove. Ĝi ne plus estis teda, sed male estis bela revolando, mistera, promesa.

Liaj pensoj konfuziĝis. Li spiris pli facile nun, ĉar agis anstataŭ paroli. Li sentis grandan dankemon al ŝi, sed ankaŭ sentis sin trompanto: li ja ne estas el la speco interesa al junulinoj; tion ŝi tre baldaŭ konstatos. Ŝi tenis liajn ŝultrojn firme, kaj ĉe la kliniĝoj de la biciklo li sentis ŝian molan korpon sur la dorso, kaj ĝian varmon. Io premis lian koron, kaj malsekigis liajn okulojn. Li volis protekti ŝin; se nur iu insultus ŝin, por ke li povu ŝin defendi!

Li lerte direktis la maŝinon meze de centoj da aliaj biciklantoj, el kiuj multaj portis pasaĝeron, kiel li.

« Ĉu vi ofte promenas en la parko? » li demandis.

« Ne, mi ne povas. Nur marde. »

Li divenis ŝin servistino el granda domo, kaj l'a protektemo pligrandiĝis. Ili ne multe interparolis, sed li eltrovis, ke ŝi devas tre multe labori, estas sen amikoj, kaj tre admiras la spritan kuiristinon de la domo, kies nomo estas Mili. Ili ĉirkaŭiris la limvojon de la parko dufoje, kaj tiam ŝi diris, ke ŝi devas jam reiri. Li ne bedaŭris tion, timante, ke se li daŭrigos la rajdadon, la feliĉo pro malico de l' sorto malaperos.

Ŝi klarigis la direkton al la domo; ŝia sopiro karesis lian nu-

kon. Ekster la doma pordo ŝi desaltis malpeze, kaj dankis lin.

« Ĉu vi ŝatus rajdi denove? » « Jes, se plaĉas al vi. » « Bone, kiam? » « Eble proksiman mardon. » « Do, mi atendos vin ĉi tie — je la sepa, ĉu? » « Eble. »

Li deziris adiaŭe kisi ŝin, sed ne kuraĝis. Ŝi levis la okulojn, kaj per lumo de stratlanterno li rimarkis, ke ili estas grandaj kaj brunaj; el sub la ĉapelo sin puŝis belaj nigraj haroj. Li preskaŭ estis trovinta kuraĝon por kisi ŝin, kiam ŝi flustris « Bonan nokton », kaj kuris en la domon.

Eĉ la grandaj ŝoseoj estis nun preskaŭ malplenaj, kaj li ripidege rajdis hejmen, energia pro ĝojo. La nekredeblo okazis: li havas amikinon, li ne plu estas sola. Lia korpo sentis sin malpeza, kaj li ankoraŭ pli rapidigis sin.

La domo estis malluma kaj silenta, kiam li eniris; la gepatroj jam enlitiĝis. Li grimpis la ŝtuparon al sia litĉambro, kaj senkonscie senvestiĝis sin. La pensoj estis helaj, viglaj, kaj vagis ĉien. Estinginte la lumon, li kuŝis kun okuloj malfermitaj en mallumo, kaj revivis denove ĉiun momenton de la renkonto. Ŝiaj manoj estis malgrandaj. Ŝi ne ŝercis kaj laŭte ridis, kiel la knabinoj kiujn li kutime aŭdis en la parko. Kial li ne kisis ŝin? Sed tion ŝi certe ne ŝatus; ŝi deziris nur kunulon, kamaradon, ŝi estas senamika. Li revidos ŝin mardon.

Grade, kun tendraj pensoj, li endormiĝis.

Dum la sekvantaj tagoj li alterne ĝojis kaj dubis pri sia aventuro. Mardon matene li decidis, ne iri por la rendevuo, sed tamen je la sepa li trovis sin sur la biciklo ĉe la angulo de ŝia strato. Li timis pro sia aŭdaco, timis sekvi la aferon. Tamen, li sopire rigardis la pordon de la domo, kaj senpacienciĝis kiam ŝi ankoraŭ forestis je la sepa kaj duono. Post plua kvaronhoro li kuraĝis frapi la pordon. Post kelkaj minutoj ĝin malfermis dika gajulino tridekjara — ŝajne Mili, la kuiristino. Kun signifa rideto ŝi diris, ke « ŝi » estos preta post kelkaj minutoj — ŝi havas kelkajn takojn farendajn.

Baldaŭ la pordo malfermiĝis denove, kaj ŝi eliris. Lia koro saltis, kiam li rimarkis, kiom beleta kaj delikata ŝi estas. Ŝi tute ne estis malfortika, sed tamen ŝajnis per sia mieno peti protekton indulgan.

Li ĝoje forgesis pri riproĉo, kaj diris « Bonan vesperon » mallaŭte. Ĉar estis ankoraŭ lume, ŝi ne volis rajdi al la parko, do ili tien marŝis flank'al flanke.

Li serĉis seĝojn iom malproksimajn de la koncertejo, kaj ili alterne aŭskultis la alŝvebantan muzikon, kaj babilis moketeme laŭ la maniero de neaplombaj junuloj.

« Vi ne estas Londonanimo, ĉu? » « Kiel vi scias tion? »

« Mi scias, kion mi scias. Respondu. »

« Mi venas de Tonbridge, en graflando Kent. »

« Bela urbo. Mi ofte biciklis tien. »

Iom post iom ŝi malkaŝis sian historion — tre simplan historion. Filino de metiisto, ŝi serĉis laboron kiel servistino, kaj nun estas kun Londona familio. La kuiristino Mili estas bonkora kaj komika — oni preskaŭ mortas pro ridado kiam ŝi ŝercas. Sed la vivo estas monotona, ŝi konas neniun en Londono. Johano mallerte demandis ŝian aĝon.

Divenu. » « Mine scias. Eble dek sep. »

« Preskaŭ ĝuste. Provu denove. » « Dek ok. »

« Ne. Ĉu vi kredas min maljuna? »

Ŝi havis dek ses jarojn. Johano havis dek sep, sed oni kredus lin dek-naŭ- aŭ dudek- jara, ĉar legado kaj soleco seriozigis lin. Ili halteme babilis pri la trafiko de Londono, la tedo de vivado en provinca urbo, pri la dancado. Ili parolis pli kaj pli malofte, kaj fine sidis silentaj, rigardante la nerealecajn figurojn kiuj eklume aperis kaj malaperis sur la malproksimaj aleoj. Johano metis la brakon sur la dorsapogilon de ŝia seĝo.

Estis jam mallume. Ili sidis sur mola herbejo, borderita de platanoj. La folioj helis orverde, kie la lanternoj de l'aleoj tralumis ilin, sur fono brunpurpura de l'horizonto. Super ĉio revis la vespera ĉielo, mola kiel ŝvebanta malpale blua pudro. Kelkfoje la venteto portis al ili muzikon.

Johano rigardis ŝian profilon. Ŝi penseme rigardis en la malproksimon, kaj ŝajne ne konsciis lin. Li klinis sin al ŝi, kaj tra l' mallumo kaptis ian nekompreneblan, malgajetan esprimon en ŝiaj okuloj. Li provis diri ian banalaĵon, sed ne povis; lia gorĝo estis seka. La koro bat-batadis peze siajn ripojn. Li volis alpremi ŝin, flustri protektajn, tendrajn vortojn. Li parolis:

« Ĉu vi ĉiam estis soleca? »

Ŝi turnis la okulojn al li, kaj tiam rigardis for denove. « Jes. Kutime. »

Silente li ankaŭ rigardis la lumstriojn de l'aleoj. Kun ektimo li sentis la rapidan forpason de l' tempo. Ĉu li povus kisi ŝin? Ĉu ŝi tion dezirus? Aŭ ĉu tio ĉagrenus ŝin- Li mallevis la rigardon al la grundo, suferadis pro la interna nedecido.

Ŝi ektremis kaj turnis sin al li. « Estas jam malfrue, mi devas reiri. »

Li leviĝis kun malespero ĉe la koro, kaj tamen dankema ke tiu interna lukto finiĝis.

« Sed almenaŭ vi rajdos sur la biciklo unufoje ĉirkaŭ la parko, ĉu ne? »

Kiam ili moviĝis rapide, la vento estis jam malvarmeta. Ĝi iel pliigis lian senton, ke li perdis ion valoran, ion neniam retroveblan. Ŝi staris malantaŭ li tre malpeze, li apenaŭ perceptis ŝiajn manojn sur la ŝultroj. Ili baldaŭ atingis la domon, kaj kiam li demandis, ĉu li renkontu ŝin proksiman mardon, ŝi tre mallaŭte respondis, « Mi kredas, ke mi ne povos. Eble iam poste. » Ŝiaj okuloj diris, « Neniam plu. »

Li biciklis hejmen malvigle, kun nevidemaj okuloj; li apenaŭ konsciis la ĉirkaŭantan trafikon. En la lito li premfermis la okulojn, kaj profundigis la vizaĝon en la kapkusenon.

La sekvintan mardon li longe atendis ĉe l'angulo de ŝia strato, sed ŝi ne aperis. Fine li sencele vagis for, kaj mizere trairis straton post strato. Je la deka li revenis. Unu fenestro de la subtera etaĝo estis lumigita, kaj de trans la ferbarilo li povis aŭdi voĉon, ridon, de tempo al tempo. Li aŭskultis kelkajn minutojn, kaj hejmeniris.

Post tiam, dum siaj vesperaj rajdoj, li ofte biciklis tra tiu strato, malrapidege, ĉiam esperante, ke la pordo malfermiĝos, kaj ke ŝi eliros. Fine li ne plu iris tien, sed, dum tre longa tempo, irante ĉirkaŭ angulon, li kutimis sopire trarigardi la novan straton, kvazaŭ atendante renkonti iun. Li kutimis sidi sola en la parko, legante klasikan majstraĵon, vivante en la pasinteco. Kelkfoje li levis la okulojn, kaj duondezire rigardis preterpasantan junulinon. Tiam li denove profundigis sin en sia libro, kun sopireto. Kvankam li sentis melankolieta, tamen li estis feliĉa; pli feliĉa, ol li konsciis.

Oni dankas

*** S-ro Albert Lienhardt kaj edzino, D de UEA en Haguenau, Bas-Rhin, dankeme memoras Ge-sojn Cresp, D en Cannes, S-ron Thevenet, D en Vallauris, pro afabla kaj malegoisma helpo vere sindonema dum vojaĝo en Suda Francujo. Nur dank' al nia bela institucio UEA ni bonŝancis travivi tiel agrablajn horojn.

*** S-ro Joachim Altman, D de UEA en Drohobycz Polujo, dankas tutkore al F-ino Pauline Fraisse, D de UEA en Avignon por afable plenumita servopeto.

*** S-ro Gerhard Schikorsky, Radio-oficiro sur ŝipo Oldenburg de la Hamburg Amerika Linie, kore dankas al S-ro Iĉio Sun, VD de UEA en Shanghai por afablaj akcepto, gvido kaj servo.

*** S-ro Lecaldano. ano de UEA el Wellington Novzelando, post fino de monda vojaĝo esprimas koran dankon al ĉiuj kiuj helpis lin precipe al la Delegitoj en Parizo, Vieno, Tulono kaj Napolo.

*** F-ino Julie Šupichová, Anino de UEA en Praha elkore dankas al S-ro Hary Petersen, Delegito de UEA en Sao Paulo Brazilo pro afabla servo, plenumita baldaŭ kaj ofereme.

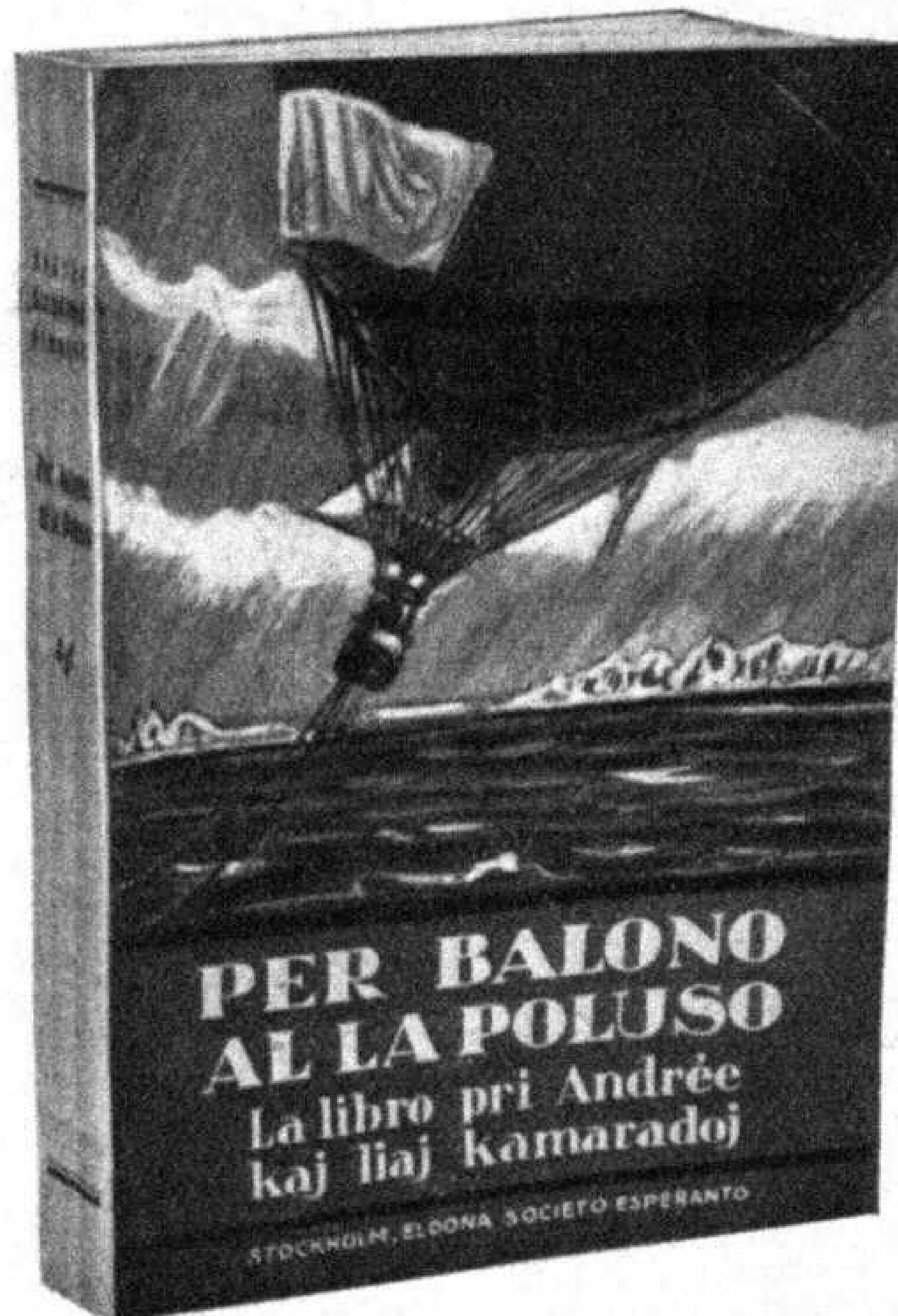
TRA LA LIBRARO

Per Balono al Poluso — La Polusekspedicio de Andrée en 1897 Esprimo de sentoj en Esperanto.

La Decembra numero de *Esperanto* jam anoncis « *en kelkaj linioj* » la aperon de grava libro. Tiu fakto plioftiĝis dum lastaj jaroj. Bona signo. La novaĵo estas : Per Balono al Norda Poluso. Aldonita folio jam klarigis pri la malofta valoro de tiu unika verko kaj pri ĝia esperanta eldono.

Jen kuŝas sur mia skribtablo, sub bela kolorkovrilo, tiu volumo, kun pli ol 400 paĝoj, bele presita sur glatpapero, kiun multaj bildoj ornamas. Kaj vere la enhavo indas tiun luksan veston.

Mi bone memoras, kiam junuloj, ni legis en gazetoj pri la tri svedoj maltime celantaj al Norda Poluso per nedirektebla balono ; sensacia forflugo ! Poste oni sciiĝis pri vanaj serĉadoj al la malaperintoj ; malfidindaj onidiroj pri trovo de postsignoj foje estis legataj. Fine, silento, forgeso. Aliaj okazaĵoj pri si atentigis. Kaj hodiaŭ post 33 jaroj, tute hazarde, iu ŝipo, veturanta lastan someron en Norda Maro, alteriĝas al preskaŭ nekonata Blanka Insulo, oriente de Svalbardo (Spitsbergen) kaj tie estas la loko kie, post sia flugado, post sia reveno sur flosantaj glacioj, mortis la tri herooj. Miraklaj cirkonstancoj ke la ŝipo ne kondukas nur maristojn al fiŝkaptado, sed ankaŭ sciencan esplorantaron, ke tiun precizan insuleron oni iras por dispecigi ĵus mortigitajn rosmarojn, ke pro somero speciale milda en tiuj regionoj la restaĵoj de l'polusekspedicio videbliĝis tra fluiĝanta glacitavolo.

Kaj nun la verko. La biografio de la tri forflugintoj, Andrée, Strindberg kaj Fraenkel, la nasko de l'ekspedicio kaj ĝiaj plenaj preparoj, la foriro kaj ŝvebado de l'balono, la peniga migrado sur la drivantaj kaj dispeciĝantaj glaciblokoj, la alveno al Blanka Insulo kaj la tiea tragedia fino, la posta eltrovo de l'restaĵoj, la dua serĉado de l'ĵurnalistoj, la alveno de l'korpoj kaj iloj, ilia solena akcepto de tutaj popoloj norvega kaj sveda, la prilaboroj de l'komisiitaj fakuloj, ĉio tio estas rakontata tiel detale, tiel trafe, tiel klare, ke la libro fariĝas pli emocia ol rava romano, pli miriga ol ajna aventura fantaziaĵo. Alia mirindaĵo : Pluraj bildoj ja estas propraj fotografaĵoj de l'partoprenintoj, trovitaj post jarcenttriono kaj tiam sukcese rivelitaj.

Tra la sinsekvaj ĉapitroj, helpe de bildoj kaj skizoj, ni vere veliras kun la tri balonistoj, suferas kun ili dum iliaj teruraj baraktadoj kontraŭ la naturfortoj, kompatas ilian frostan morton, miras kun la surprizataj trovantoj. La tuta raporto nur komentas la retrovitajn dokumentojn kaj ĝia ĉefa parto, la veturo en la balongondolo kaj la revena surglacia marŝado, sekvas laŭvorte la not- kaj observkajerojn de Andrée kaj Strindberg. Tiuj cetere estas senŝanĝe presataj nur tradukitaj, en la lasta parto de l'libro, kun bildoj de kelkaj originalaj paĝoj, ĉar tiajn dokumentojn oni prave volis prezenti al legantoj.

La heroaĵoj de ĉiulandaj aventuremaj esplorintoj estas gloraj paĝoj en la mondhistorio, pruvoj nekontesteblaj pri homaj persisto, kuraĝo, malprofitemo, ĝismorta ofero al iu ideo aŭ idealo. Inter ili, la polusserĉantoj, estas pli admirindaj pro la timigaj venkotaj baroj. Nomoj kiel tiuj de Nansen, Amundsen, Sverdrup, Scott kaj aliaj daŭre brilos en la homara panteono. Tiuj de Andrée kaj de liaj kunuloj, dank'al la retrovitaj notlibroj, pruvoj pri nobla animforto dum kruelaj travivaĵoj meritas saman famon kaj ĝin akiros.

La Esperanto-teksto de l'libro estas bona eĉ laŭdinda, se oni pripensas la mallongan tempon lasitan al la tradukinto, Stellan Engholm, ankaŭ siafaka maltimulo. Ne tro scienca por iĝi teknikaĵo ne tro populara por perdi sian valoron, sed ĉies komprenebla, por ĉiu interesega kaj instrua. La deziro de l'tradukinto kaj de de *Eldona Societo Esperanto* en Stockholm, klopodintaj por ke la eldono en Esperanto aperu samtempe kun la dekunu alilingvaj, kio postulis laboron, energion kaj oferojn, devas trovi rekompencon. La plej bona estas rapida elvendo de l'libro. Estus ia honto, ia konfeso pri malforteco, se la alvoko ne estus respondata, se ĉiu kiu tion povas, se ĉiu grupo ne akirus tiun belan valoran interesan kaj malkaran libron.

* * *

En plaĉa libreto, D-ro Privat donas al ni resumon de kurso farita ĉe la Ĝeneva Universitato. La aŭtoro studas kiel kaj kiom nia lingvo sukcesas traduki la sentojn, cetere ne tre multnombraj, kiujn parolanto aldonas instinkte al nura diro pri faktoj, t.e. : « Surprizo kaj miro, bedaŭro kaj sopiro, timo kaj dubo, amo kaj malamo, kun korespondaj impresoj : admiro kaj malplaĉo, ironio karesa aŭ moka, ĝojo kaj malĝojo ». Tial, priskribinte la apartan konsiston de l'internacia lingvo, ĝiajn proprajn ecojn, li komparas ĝin je naciaj por serĉi ĉu ĝi ankaŭ posedas tiun ĉi povon : Esprimi sentojn, kaj kiujn rimedojn ĝi uzas tiucele. Li alvenas al konkludo, ke ekzistas iaj kompensoj, ke se, je riĉeco sinonima, Esperanto postiras, je uzo de afiksoj je libereco en vortordo, je logiko de l'baza fundamento, ĝi trovas eblecojn esprimi sentojn, foje alimaniere, sed tiom plene, tiom varie, kiel aliaj vivantaj lingvoj. La legantoj, ili multaj estu, ŝatos kiom klare, kompreneble la aŭtoro traktis siajn temojn, tamen sciencajn, kaj el lingvistika kompara studo faris ĝuigan instruan legaĵon. Se ĉiujn sciencaĵojn oni tiel loge metus je ĉies atingebleco, ni ja ĉiuj fariĝus ĉionsciantoj.

15 Decembro 1930.

G. S.

Ni ricevis kvin propagandilojn, eldonitajn en Moskvo (CK-SEU, Spiridonovka 15, Moskvo — URSS) de la Centra Komitato de Sovetlanda Esperantista Unio. La unua, verkita de *Prof. Jirkov*, celas konvinki intelektulajn rondojn, skeptikajn pri nia lingvo. La titolo : Kial venkis Esperanto ? estas respondata en la teksto per mallonga historio de Volapük, Esperanto, Delegacio kaj Ido. Pri la tri naciaj kulturlingvoj, kiuj konkurencas kontraŭ Esperanto, la aŭtoro diras : « La monda rolo de la angla ekfalis..., Usono kontraŭstaras al Eŭropo. La germana — lingvo de la venkita lando — ne povas sukcesi en la venkintaj landoj. La franca — ankoraŭ lingvo de internacia diplomatio — malantaŭiras en ĉiuj ceteraj sferoj. Fine, la rusa — lingvo de la revolucio — estas tro komplika gramatike, kaj treege arkaika ».

La kvar aliaj libretoj celas praktikan aplikon kaj propagandon de la lingvo en sovetaj grupoj. Lernolibreto de *E. Sazonova*, tre simila al la antaŭmilita « ruĝa broŝuro » de Bourlet laŭ la plano, sed kun klasbatala ekzercaro. *P. Kirjuŝin* instigas laboristojn al korespondado per Esperanto, sed notas ke fremdaj samideanoj ofte suferas pro la rilatoj kun SAT, aŭ kun Sovetio, pro la policaj persekutoj. *N. Modenov* proponas la samon al la Pioniroj (verŝajne, sovetaj skoltoj). *V. Engelhardt* sin turnas al la rusa instruistaro. Li citas abundajn faktojn kaj nomojn, sed iufoje kun eraroj, pardoneblaj pro la izolita situacio de sia lando, kiu multe pli elportas of enportas, rilate la ideojn kaj informojn. Ekzemple, li nomas la juriston L. Dreher « fama lingvisto » (de la kompara anglo-franca-germana lingvistiko !). Inter amikoj de Esperanto li citas kune : Ostwald, Einstein, Jespersen, Bovet, Cart, Collinson, k.a., kvankam kelkaj el ili estis aŭ estas nepacigeblaj kontraŭuloj de nia lingvo. — St.

S-ro Grenkamp-Kornfeld verkis novan lernolibron de Esperanta en pola lingvo, *Kompletny podrecznik jezyka Esperanto ze zbiorem wyrazen handlowych i radjowych*). La plaĉe presita lernolibro estas destinita por memlernantoj kaj por kursoj. Ĝi bone laŭfundamente klarigas nian lingvon. Precipe la aŭtoro daŭre atentigas la lernantojn pri la elparolado, donante klarajn ekzemplojn. La slavoj ĝenerale bone elparolas nian lingvon, tamen ankaŭ ili havas emon al kelkaj neĝustajoj. Tial estas salutinda la insistemo de la aŭtoro pri tiu punkto. La diferenca uzo de kazoj en pola kaj Esp. lingvoj ankaŭ estas akcentita. Nur la rimarko ĉe fino de pĝ. 28 povas erare esti komprenita de lernanto tiusence, ke oni *ĉiam* devas uzi en Esp. akuzativon, kie en pola estas dativo. Sur pĝ. 32 kaj 55 ni rimarkis la vorton « devigi » kun traduko « musiec », kiu ne ŝajnas al ni trafa. Tiuj eraretoj, certe forigotaj en la dua eldono, neniel malgrandigas la bonan impreson de la lernolibro, dediĉita al la meritita gvidanto de pola Esperanto-movado, prof. D-ro Bujvid. Antaŭparolon skribis Prof. A. Cotton, membro de Franca Akademio. (J. Ŝ.).

Tento

Saldanha Carreira, Lisboa.

Se estas, Manjo, granda via sento,
nervige vin ĥortuŝas ĉiu ploro,
neprave vi alĥuras en fervoro
por vidi preterpasi regimento.

Ĉar, certe, se vi pensus, dum momento,
la sangajn teruraĵojn de la gloro
milita, ve, sendube, via ĥoro
ne naĝus ĥiel naĝas en ĥontento.

La viro, eleganta, oficiro
amema, ĥiu ŝajnas idealo
de la fraŭlinaj sonĝoj, iĝas viro

freneza, aŭ plibone, ĥanibalo;
ĥaj, Manjo, ci funebros, ĉar martiro,
martiro nur disflugas de batalo.

Sento kaj logiko

Se nia lingvo estus pure logika, nur logika, nenia krom logika, tiam ĝi ne estus jam lingvo, t.e. parolilo de homoj, sed matematiko kaj ĝi tute ne estus bezonata, ĉar matematiko ekzistas jam kun siaj internaciaj signoj.

Esperanto estas antaŭ ĉio simpla, regula kaj klara pri reganta analogio, tiom ofte rompata en aliaj lingvoj. Sed same kiel ili, ĝi povas esprimi ankaŭ nelogikaĵojn, elkrion, de sento, kiel ekzemple ĝojon, admiron, furiozon, mallaŭdon, ktp. kion absolute ne povas matematiko, nek devas.

Tiun temon mi pli detale pritraktis en verketo « Esprimo de sentoj en Esperanto », sed diskuto pri sufiksoj en antaŭa numero devigas ankaŭ tuŝi la aferon ĉi-tie.

Necesas antaŭ ĉio kompreni, ke lingvo ne servas nur por sciigi faktojn al aliaj homoj, sed ankaŭ por esprimi nereteneblajn sentojn kaj plej ofte por fari ambaŭ kune. Jen nura komuniko de faktoj: *X postlasis ombrelon kaj mi ĝin reportos.* Jen nura esprimo de sento : « *Azeno, kia tedaĵo* » !

Jen ambaŭ kune : *Tiu azenego denove lasis sian ombrelaĉon. Kiu devos kuri ? kompreneble mi.*

Moderna lingvoscienco konstatas, ke la multege pli granda proporcio de paroloj sekvas la trian tipon miksitan. Eĉ en skriba lingvo, la unua, nur logika, scienca, estas apenaŭ tolerata de ordinara leganto, kiu preferas legi ion vivan. Ĉiu priskribo laŭ stilo de juĝisto aŭ teknika enketisto estas fremda, ne nur al literaturo, sed al ordinara kutimo.

Oni povas imagi stilon, en kiu la priskribanto donas unue akuratan aserton kaj poste sciigon pri sia sento.

Ekzemple : *X postlasis sian ombrelon. Mi ĝin reportos. Estas ago malsaĝa kaj mi estas malkontenta pri la devigo, kvankam mi faros la servon.*

Sed neniu parolas tiel abstrakte. Anstataŭ analizi la senton post la aserto, ni kolorigas la aserton per la sento. La samo okazas se, anstataŭ severeco kaj malkontenteco, ni havas pli noblan indulgon kaj ĝojon al helpo: *Kompatinda X postlasis sian ombreleton. Mi tuj portos ĝin, karulino.*

Kiel la sento « koloriga » la aserton ? Tion vi malkovras tuj per komparo de la malvarma komuniko kun la vivaj. Anstataŭ la nura nomo de X vi aŭdas (legas): « Tiu azenego », aŭ « kompatinda X ». La persono ne ŝanĝiĝas. Kio varias estas via sento.

Se via malkontenteco regas, tiam ŝi fariĝas *azeno*, eĉ *azenego*. Kaj tie la *eg-* neniom rilatas al azeno, sed al la grado de insulto, kiun vi bezonas por eligi vian grumblon, esprimitan per bildo. Pri logiko ne serĉu tro.

Se male regas ama indulgo, ŝi fariĝas kompatinda X. Kial kompatinda ? Ne demandu min, speciale se vi reportos la ombrelon kaj ŝi plezure vidos vin.

Simila pri *ombrelaĉo* kaj *ombreleto*. Ĉu la objekto ŝangiĝis ? Ne. Sed ja via humoro. Per *aĉ* vi priskribas vian propran sulkon de la brovoj kaj projekcias ĝin sur la ombrelon. Per *-et* vi esprimas vian karesemon al ŝi kaj same projekcias ĝin sur la trankvilan ombrelon. Pri logiko, ne pensu tro.

Estas jam sufiĉe, ke restas abunda pravigo per analogio. *Aĉ'* estis oportuna por esprimi *aĉecon* subjektivan, do en vi mem, sed vi certe ne faris tiun psikologian kalkulon. Vi uzis ĝin pro analogio kaj bezono. Kial ne ?

Ĉu tio rompis ian regulon de la Fundamento ? Ne. Esperanto povas uzi libere sian materialon por esprimi sentojn kaj nuancojn neforigeblajn de la homa vivo, sed tio nenial forigas la regulan bazon de ĝia Fundamento. Kontraŭe, tiu reguleco mem faciligas nekompareble la ludon de la sentoj sur ĝi.

Edm. P.

Tra la Mondo Esperantista

XXIII VNIVERSALA KONGRESO DE ESPERANTO KRAKÓW 1-8 AVG. 1931

Sekretariejo :
23-a Universala Kongreso de Esperanto,
Lubicz 34, Krakòw.

Saluto al la tutmonda samideanaro!

La ĵus organiziĝinta Loka Kongresa Komitato de la 23-a Universala Kongreso de Esperanto sendas sian koran saluton al la tutmonda samideanaro.

Karaj Gesamideanoj ! Tuj post nia organiziĝo ni komencis viglan agadon, por inde prepari nian ĉiujaran solenan feston. Granda laboro atendas nin — tion ni bone scias, sed kun granda gojo ni akceptis nian malfacilan taskon de la kongres-organizado. Stimulo en niaj klopodoj estas sublimaj ideoj de la Esperanto-movado kaj profunda konvinko, ke ni trovos ĉe vi, Karaj Samcelanoj, viajn apogon, helpon kaj konsilon. Ni laboros kun penso pri la profito al la Esperanto-movado kaj por kontentigi vin.

Loka Kongresa Komitato.

Oficiala Informilo 1.

Loka Kongresa Komitato. Organiziĝis L.K.K., konsistanta el : s-o dro Odo Bujwid, universitata profesoro — *prezidanto* ; s-o dro M. Blassberg, kuracisto ; s-o ing. Edward Kostecki, direktoro de industria lernejo ; s-o ing. Eugenjusz Tor, direktoro de muzeo industria — *vic-prezidantoj*. S-o Tadeusz Hodakowski, gimnazia profesoro kaj lektoro de Esperanto ĉe la loka universitato — *ĝenerala sekretario* ; s-o Stanislaw Rudnicki — *administra sekretario*. Krome estas fiksitaj *kvin sekcioj* nome: propagand-gazetara, loĝeja, ekskursa, amuza kaj de kursgvidado. Detaloj sekvos.

Kotizo. Por ĉiu kongresano 44 zloty / egalas proksimume 20 ŝilin. britaj, 125 francaj frankoj, 20 germ. mark., 12,50 nederl. guld., 25 svis. fr., 5 usonaj dolaroj /. Oni sendu la kotizon antaŭ la 1-a de Julio, ĉar post tiu dato la kotizo estos je 50 % pli alta. *Plej oportune* estas sendi la kotizon per posta ĉeko je la konto de 23-a U.K. de Esp. n-ro 410.975. Informu vin ĉu el via lando oni povas sendi tiamaniere. Oni povas ankaŭ sendi je bankkonto : Bank Gospodarstwa Krajowego, Krakow. Se en via loko banko ne ekzistas, sendu per internacia postmandato aŭ registrita letero.

Aliĝoj : ĝis nun aliĝis 34 personoj.

Blindula kaso. Por ebligi al blinduloj partoprenon al la kongreso s-o Sennomulo enpagis 50 zl.

Donacoj. L.K.K. volonte akceptos donacojn, por plensukcesigi la kongreson. Jam enpagis s-o Sennomulo 50 zl kaj s-o Peksa el Czarny Dunajec 6 zl.

Jurnalo. Ĉiu aliĝinto al la kongreso ricevas senpage tuj post sie aliĝo la revuon Pola Esperantisto.

Krakow, 10 Decembro 1930.

TADEUSZ HODAKOWSKI.
Ĝenerala sekretario.

:: NACIAJ KONGRESOJ ::

20a Germana Esperanto-Kongreso
Hamburgo 1931, 23-25 Majo 1930

Adreso : 20. Deutscher Esperanto-Kongress, Hamburg 37, Brahmsallee 10. Poŝtĉeka konto : Hamburg, No. 145 50.

Kotizo : Membro de G.E.A. 6,— RM, familiano de partoprenonto 3,— RM, sed ne ricevos la kongreslibron ; germanaj ne-anoj de G.E.A. 12.— RM. Ne-germanaj partoprenontoj 6.— RM.

ARANĜAĴOJ DE LA KONGRESO estas : 1) komuna bankedo, la 24an de Majo. Prezo : 2,50 RM, 2) Rondveturado tra la urbo en grandaj aŭtomobiloj. 2,50 RM. Pro la pentekosta festo, tiuj aŭtomobiloj estos mendataj de multaj kluboj, kiuj faras per ili siajn ekskursojn, ni devos ĝustatempe scii la ekzaktan nombron de partoprenontoj. — 3) Ŝipveturado sur Elbe, la 25an de Majo. Ni forveturos de St. Pauli-Landungsbrücken kaj restos ĉirkaŭ duonhoron en la ĉefaj partoj de la haveno, vidante la grandajn vaporŝipojn. Poste proksimume unuhoran ŝipveturadon al Blankenese, kie ni restos dum kelkaj horoj, kaj de tie ni reveturos ŝipe al St. Pauli-Landungsbrücken. Tiu longa, duobla ŝipveturado kaj krome, antaŭe, la tramveturado de la kongresejo al St. Pauli-Landungsbrücken kostos nur 1,50 RM. Sed necese estas, ke partoprenu almenaŭ 300 personoj, kaj pri tio ni devos jam tre frue informi la ŝipsocieton.

Internacia Cseh-Instituto de Esperanto

Sekretari-ejo : **Oostduinlaan 32, Hago**

La urbestraro de Arnhem (Nederlando) disponigis al ICI modernan domon en bela parko. Tiu-ĉi Esperanto-Domo iĝos kultura centro, la Meko de la samideanoj.

La nombro de la aliĝintoj estas : Ses fondantaj, 18 subtenantaj kaj 62 aktivaj membroj, kaj 35 rajtigitaj instruistoj.

La 3a Internacia Kurso okazos dum Julio 1931 en Krakovo, antaŭ la Universala Kongreso.

(Bonvolu atenti aldonitan folion).

FOIROJ KAJ EKSPOZICIOJ

Internacia Ekspozicio de Higieno

La ekspozicio de Higieno en Dresden, brila kadro de la 19a Germana Esperanto-Kongreso je Pentekosto 1930, allogis dum la somero 1930 alfluon de sciemaj vizitantoj el la tuta mondo. La *nombro de la vizitantoj*, kalkulas *pli ol tri milionojn* — nombro, kiu superas eĉ tiun de la unua Ekspozicio de Higiene en 1911. *Pli ol 220 kongresoj* kaj konferencoj elektis la Dresdenan ekspozicion kiel lokon de sia nunjara renkontiĝo, kaj la nombro de *stud-komisionoj el ĉiuj landoj* estas nur taksebla laŭ la grado de la okupiĝo de la oficialaj interpretistoj por la plej gravaj lingvoj. La privataj vizitantoj en la plej multaj okazoj ne kontentiĝis je unu vizito, sed ĉiam pli ofte venis por tiu aŭ alia ekspozicia halo, kiu havis ilian specialan intereson. El ĉi tiu *eksterordinara sukceso* de la nunjara ekspozicio elkreskis la komuna deziro, ne kontentiĝi kun la 4 monata daŭro de ĝi, sed daŭrigi ĝin dum la venonta somero — propono, kiu en ĉiuj rondoj, kiuj estas demandita, pri ilia opinio, vekis laŭtan konsenton. Kaj efektive estus domaĝe, se la multega laboro, kiun postulis la aranĝo de tiu mondvasta elmontro de ĉio, kio rilatas al higieno, devus esti detruata post nur unu sezono. Certe multaj homoj, kiuj nur dum la daŭro de la ekspozicio eksciis pri ĝia graveco, deziras vidi ĝin kaj kun ĝojo kaptos la okazon, vojaĝi al Dresden dum somero 1931. Oni intencas *plikompletigi*, la ekspozicion en diversaj rilatoj. La partpreno de pluaj eksterlandaj registaroj estas jam projektita. La ekspozicio ja aplikis por sia propagando la helpon de Esperanto kaj estas tre kontenta pri la multaj demandoj ricevitaj de Esperantistoj. — *Certe faros bonan impreson, se venus de Esperantistoj, kiuj vizitis la ekspozicion ĉi-jare, leteroj kun aprobo de la viditaĵoj kaj la instigo, nepre daŭrigi gin en 1931. Do helpi al nia propagando ĉe la ekspozicia estraro — estas reciproka subteno de kulture gravaj aferoj : Higieno kaj Esperanto !*

Foiro de Leipzig

Bela prospekto ilustrita resumas la avantaĝojn de l'vizito al tiuĉi ja mondkonata foiro. Postulu ĝin rekte de : Messamt, Esperantofako, Markt 4, Leipzig C 1.

Universala Esperanto-Asocio

Nuna situacio — Aspekto de l'nova jaro — La devo de l'nuna horo.

Kiel ni jam komunikis al la Delegitaro de UEA, la jaro 1930 kies kalkulojn ni nun finis, ne tute respondis al niaj planoj kaj rilate je la ciferoj, ne al la antaŭaj jaroj. Almenaŭ unu ĝojiga fakto: Nia membraro *ne* malkreskis tiom, kiom ni timis dum pasinta Septembro. Ĉar kutime postlamas aliĝoj el malproksimaj landoj, kaj aliflanke estas ĉiam aro da prokrastemuloj, en la landoj proksimaj, ni povas konsideri ke kun tiuj aliĝoj por 1930, venontaj dum 1931 la nombro de 1929 estas ree atingita. Pli malagrabla estas la malkresko de la *enspezoj*, ŝuldata ĉefe al malkresko de aliĝoj el bonvalutaj landoj kaj al eta malkresko de la kategorioj subtenantoj kaj membro-abonantoj. Sed ĉion resumante ni povas esti kontentaj, ke la jaro ne finiĝis ankoraŭ pli malbone. En la oficiala informilo aperos la kalkuloj.

Kun streĉa atento ni sekvas la daŭrigon de la ekonomia krizo, atinganta ĉiujn landojn. Pleje interesas nin la grandaj industriaj landoj, kie hazarde la krizo plej akre manifestiĝas: Britujo, Germanujo kaj Usono. Kvankam la krizo ne haltas antaŭ la maro kaj landlimoj, la ceteraj landoj estas malpli tuŝataj almenaŭ proporcie. Apud tiu ekonomia malsano trafluas la mondon politika veneno, igante la homojn indiferentaj. Je kio utilas klopodi por pli altaj celoj, se ne ebliĝas solvi problemojn de kiuj dependas la paciĝo ekonomia kaj politika ? La indiferenteco nuna jam ne plu estas mezurebla. Altgrade tio tuŝas nian movadon kaj la helpokrioj de la respondecaj personoj en la nacia kaj en la internacia organizoj tion atestas. Verdire la malhelpoj de la taga vivo estas multaj. Oni devus esti ja blinda por ne rimarki tion. La granda demando estas kiel ni reagu por ne fali sub la radoj aŭ stari iun tagon antaŭ la nenio. Tio kion ni diras en tiuj antaŭaj linioj ja valoras por ĉiuj. Ne nur *niaj* organizaĵoj, fakte tiom modestaj suferas de la ĝenerala situacio, sed aliaj pli malnovaj kaj pli firmaj entreprenoj idealismaj, ŝancelas.

Mallonge: Ni antaŭvidas gravan perdon se ne okazos pliboniĝo kaj ĉefe trankviliĝo. Ni ne hezitas tion diri al vi ĉiuj. Malprudente estus, fermi la okulojn kaj pensi « *Nu la afero rulis dum jaroj, ĝi ankaŭ ne pereos nun* ». Penso oportunisma sed ne realisma. Kiel *ni* venke trairu tiun jaron ni volas rapide skizi al vi :

1. La budĝeto antaŭvidas saman bezonon kiel por 1930. Ni ne malgrandigas Jarlibron, nek la gazeton kaj ankaŭ ne limigas la premiojn. Ni opinias, ke malgrandigante tiujn liveraĵojn ni riskas endanĝerigi la varbadon. Aliflanke ni ne povas efike malgrandigi, ekzemple duonigi, kio antaŭvidus radikalajn ŝanĝojn, je kio ne rajtigas ja la stato entuta.

2. Ne estas plenumota la decido pri la kompletigo de la personaro en la Centra Oficejo. La oficistoj konsentas plenumi la laboron dum vintro, kiam ni pleje devas klopodi, per aldonaj horoj senpagaj. Nenia altigo de salajro estas konsentata dum 1931.

3. Estas rapidigita la apero de la Jarlibro. Tion pruvas la fakto, ke je la fino de 1930, 3/4 de la tuta materialo jam estas kompostita, do du monatojn pli frue of 1930. Espereble la Jarlibro 1931 kun 400 paĝoj aperos dum Aprilo 1931.

Ni penas eligi la gazeton *Esperanto* pli regule, kio estas afero malpli redakcia sed preseja, kie mankas ankoraŭ esp. tipografo. Fine estas limigata la agado al la absolute necesa servado rapida de la membroj, kiom eble plej rapida respondado de la korespondado.

Jen tri eroj de la sava programo, ĉiuj tri dependaj de la C.O. Ni devas rimarkigi al vi, ke tio estas la maksimumo farebla laŭ la ĝisnuna labormaniero. Restas tiam la laborado de la Delegitoj kaj la oferemo de la Membraro. Ni proponas jenan vicon da farotaj klopodoj kaj oferoj :

1. Estas ĉirkaŭ 900 lokoj, kie estas nur Delegito de UEA sed ne membro. La Delegitoj en tiuj lokoj klopodu, nepre anigi unu personon al la Asocio, eĉ familianon, se ne estas varbeblaj esperantistoj. Ni publikigas liston de tiuj Delegitoj varbontaj novan anon en lokoj ĝis nun sen tiaj.

2. La Delegitoj en lokoj kun anoj de UEA zorgu pri rapida reaniĝo, konsentante partpagojn al personoj nepovantaj tuj pagi la tutan kotizon. Plie la Delegito sin turnu al bonstataj anoj, invitante ilin al aliĝo kiel Subtenanto. — Rekomendinde estas la varbado de Entreprenoj, (kotizo kiel MA) kies nombro ne estas kontentiga.

3. Fine ni invitas la Delegitojn, ke ili mem donu signon de solidareco aliĝante ĉiuj kiel Membro-subtenantoj. UEA ne ekspluatas vin, vi bone scias ! Krom la kutimaj dokumentoj, jarlibro, revuo, premio de frupago, subtenanto ja rajtas elekti belegan premion, kiu ofte valoras pli ol la diferenco inter la kotizo de MA kaj MS. Simpla kalkulo montras, ke duobligo de la nombro de subtenantoj, forigos aŭtomate gravan parton de niaj zorgoj. Ni ĝis nun atingis regule ĝis 400 subtenantoj (1930 iom malpli) — Ili pagis kune inter 8000 — 9000 Frk. UEA kalkulas 9000 anojn. Dek procentoj el ili do 900, aliĝu kiel MS kaj ĉio enreliĝos. La liston de la subtenantoj ni publikigas sinsekve en la oficiala informilo aŭ en la revuo *Esperanto* mem. Ni konstatas, ke nia Komitato kaj la ĉefdelegitoj kiel ankaŭ la oficistoj de la Centra Oficejo aliĝis kiel Subtenantoj. *Estas al vi sekvi tiun montron de solidareco kaj helpemo.*

Jen tri punktoj gravaj. De ilia konscia plenumo dependos, ĉu ni trairu tiun danĝeron de iom post ioma elĉerpiĝo. Ni ne dubas, ke vi ĉiuj favore akceptos nian alvokon kaj forigos la densan nebulon de malcerteco kaj zorgo. Ni ne volas profeti tie ĉi, ĉu la cirkonstancoj pliboniĝos baldaŭ. Esperon ĉiu ja havas, sed garantion neniu donus pri tio. Intertempe devas vivi la Asocio kaj ĝia vivo nur dependas de komuna agado. Se je la fino de la jaro ni povas diri « *ni sukcesis* » tiam estas pruvita ke ekzistas « *esperantista popolo* » konscia, ke UEA en certa senco estas la *Esperantista patrolando,* sen kiu la movado estus nura predikado sen konkreta celo.

FORTE NI STARU !

HANS JAKOB,
Direktoro de UEA.

Kun la nuna numero estas sendata la oficiala informilo de UEA, n-ro 9. Bonvolu atenti !

EL LA LANDO DE L'ORA LEONO!

Grupo esperantista en persa urbo Masjid-i-Ŝulaiman
(Meze: S-ro H. Taher-Zadah, D de UEA)

Post apero de l' persa ŝlosilo de Esperanto, kaj re-eldono de persa lernolibro en Teheran, espereble ankaŭ en tiu-ĉi lando la movado reviglîĝos.

Internacia Kongreso de la Inform-Oficejoj, Instituoioj de Kredit-Protekto kaj Enkasig-Organizacioj en Wien, 14.-18. decembro 1930

Kiel sekvon al rezolucio akceptita de la Kongreso de Oksfordo la I.C.K. okupis sin pri Esperanto en la supre citita kongreso. Dank' al iniciato de A.E.D. sufiĉe vasta atento estis donita al nia afero. La komitato invitis la direktoron de I.C.K. S-ron Rob. Kreuz fari paroladon pri Esperanto kaj ĝia uzo en tiu ĉi fako. La kongreso adoptis rezolucion por enkonduko de Esperanto, pri kiu okupas sin la konstanta komitato. Komitato de 30 delegitoj kaj de 6-persona direkcio estas elektita de la kongreso, kiu deklaris sin konstanta. S-ro Kreuz, kiu samtempe reprezentis la Princlandan Ekonomian Ĉambron de Lihtenstejno, estis elektita direkcia membro.

A.E.D. organizis specialan esperanto--ekspozicion en la kadro de aligita fak-ekspozicio, kiu trovis multan atenton.

Internacia Polica Ligo

Oficiala Informilo

Adres ŝango : Liga kasisto, Adm. Supera inspektoro. A. Gräfe, Polizeipräsidium, Chemnitz.

Nia ligestraro ĝoje povas raporti pri grava decido, kiu rilatas nian lingvon el nia neesperantista kolegaro. Ĉi tiu decido certe estas konvena, doni fortan impulson al nia liga kaj lingva movado.

La policistaj fakunuiĝoj el Germanlando, Franclando, Belgujo, Holando, Aŭstrujo, Danujo, Svedujo kaj Norvegujo depost kelkaj jaroj fondis Internacian Federacion. Dum Septembro nunjare ĉi tiu federacio okazigis sian duan kongreson en Köln, Germanujo, kie la partoprenintoj akceptis jenan decidon :

La sekretariaro de la Internacia Policista Federacio estas komisiita nepre kaj ĉiurilate subteni la celojn al disvatigado kaj enkonduko de la helplingvo Esperanto inter la policistaro de siaj landaj fakunuiĝoj por poste uzi gin kiel kongresan kaj interrilatan lingvon.

La reprezentanto de la germanlandaj policistaj fakunuiĝoj, Sinjoro E. Winkler, Berlin W. 35, Lützowstrasse 73, ankaŭ jam komencis eluzi ĉi tiun favoran decidon. Li tiucele jam interrilatis kun nia liga direktoro sinjoro P. Teuchner, Leipzig, petis informojn kaj varbmaterialon.

La informa bulteno de la Germanlandaj policistaj fakunuiĝoj — laborunio — (Mitteilungsblatt der Reichsarbeitsgemeinschaft Deutscher Polizeibeamtenverbände) jam komencis varbadon per artikolo pri Esperanto, verkita de sinjoro Friedrich Zensen, Hamburg, en la Novembra eldono.

Sinjoro Zensen tre trafe elmontris la utilecon kaj uzeblecon de nia internacia helplingvo Esperanto ne nur ĝenerale, sed ankaŭ speciale por polico kaj policistaro.

Je la fino la artikolo ankaŭ citis alvokon de nia ligestraro per rimarkoj, kiamaniere aranĝi kursojn kaj akceli la lernadon de nia lingvo inter la policistaro.

La reprezentantoj de la citita federacio el la aliaj landoj certe ankaŭ interrilatos kun niaj ligaj delegitoj kaj anoj.

Liganoj bonvolu propagandcele nepre eluzi ĉi tiun favoran impulson al nia movado el la rondoj de niaj kolegoj neesperantistaj.

Moderna policistaro zorgu por baldaŭa praktigado de nia helplingvo Esperanto en via profesio al la bono de la homaro. Helpu tiel pretigi la vojon al praktika faklaboro por doni imitindan ekzemplon ne nur al aliaj profesiuloj sed ankaŭ al la tuta homaro !

A. POHLE, Dresden, liga redaktoro.

Viena Deficito

Ni estos dankaj al la samideanoj kiuj ankoraŭ ne sendis sian donacon por helpi al la saldo de la Viena Deficito, ke ili tion faru tuj post apero de nia alvoko.

Ankaŭ ni petas la esperantistojn, kiuj prenis sur sin la kolektadon en siaj landoj, ke ili bonvolu sendi kiel eble plej baldaŭ la sumojn ricevitajn kun la nomoj de la donacintoj al la supra adreso.

Ni ŝatus saldi tiun malfeliĉan aferon kaj publikigi broŝuron kiu enhavos la plenan liston de la donacintoj.

Kun antaŭaj dankoj pro via baldaŭa respondo, ni restas, samideane viaj,

P. & M. L. BLAISE,
« Bonveno », 47 Manor Way, North Harrow, Middlesex.

P.S. *El kelkaj landoj, gis nun ni nenion ricevis* ! !

Gardu la trezoron!

En la revuo « *Vegetarano* » N-ro 3/4 aperas trafa artikolo de Oskar Bűnemann pri transira epoko. Jen lia konkludo :

Ju pli fortaj estas la ŝanĝoj de ĝeneralaj vivkondiĉoj, des pli firmaj devas stari tiuj, kiuj direktis sian atenton al certaj aferoj, kiuj estas sen-tempaj, kiuj estas la bazo de homara vivo kaj la bazo de ĉiu sana evoluo. Ni konsciu, ke ni estas gardistoj de trezoroj, kaj ke devo pezas sur ni, kiun ni ne mem elektis, sed kiu kunnaskiĝis kun ni. « Vi estas la salo de la tero ; sed, se la salo sengustiĝis, per kio ĝi estos salita ? »

Ni, la vegetaranoj, ni, la esperantistoj, ni, la kontraŭuloj de milito, konspiradas sekrete kaj publike kontraŭ ĉio, kio atakas la kondiĉojn, sub kiuj sole estas ebla sana evoluo de la homaro. Kaj ni havas kontraŭulojn, kiuj atakas niajn trezorojn. Ili atakas unue la plej grandan trezoron de ĉiu viva estaĵo : la vivon mem. Ili atakas ankaŭ la alian trezoron, kiu estas plej sankta al ĉiu homo : la konsciencon.

Ondego de barbareco ŝveliĝis en multaj eŭropaj landoj subtenata de homoj, kiuj aŭ neniam pripensis, kio estas vivo, kio estas konscienco, aŭ kiuj jam forgesis ĉiun instruon de la hontindaj militegaj jaroj. Tiu ondego minacas ne nur Eŭropon, sed la tutan homaron kaj povos neniigi ĉion, kion jardekoj de saĝa agado, eĉ jarcentoj, konstruis. Neniu tielnomata « neŭtraleco » devas deteni nin de decida kontraŭagado kontraŭ tiaj danĝeregaj nigraj fortoj. Kaj ne nur en minaco de militoj manifestiĝas tiu ondego ; ĝi jam montriĝas en multegaj detaloj de privata kaj publika vivo.

En landoj, kie ne ekzistis mortpuno, ĝi estas reenkondukita pro tiu ondego. En landoj, kiuj ne permesis bovbatalojn, oni permesas ilin. En landoj, kie oni fine malgrandigis la armeon (ĉu pro ekstera premo, ĉu pro interna konvinko), oni postulas pligrandigon de la armeo. En landoj, kie oni fine fariĝis matura por kosmopolita sento de supernacieco, de simpla homaraneco, oni akcentas naciajn infanaĵojn, oni teatrumas antaŭ la junularo per elmontro de naciismaj ridindaĵoj, oni malvastigas la horizonton de la nova generacio per malzorgo pri ĉio, kio elmontras la solidarecon de ĉiuj homaj estaĵoj de bona volo.

Ni devas gardi nin kontraŭ tiuj blindigoj. Ni devas scii, kie estas la danĝero, kaj ni tiru la konsekvencon. Ni ne klinu admirante la kapon antaŭ personoj, kiuj per perfideco, per fanfaronado aŭ nur pro la dormado de la racie pensantaj personoj atingis famon ; sed ni esploru, kie estas progreso, kie estas bonvolo, kie estas mensa kaj korpa saneco.

Antaŭ ĉio : ni ne dormu kaj ni ne toleru, ke dormu niaj najbaroj, kiam danĝero minacas lin same kiel nin.

Esperantista vivo

Fianĉiĝo

*** S-ro Teo Jung, Ĉefredaktoro de Heroldo de Esperanto, kun F-ino Agnes Schröder, en Köln 23.11.30. (Koran gratulon. Red.).

Edziĝoj

*** F-ino Radka D. Atanasova, fratino de nia eks-ĉefdelegito por Bulgarujo, s-ro Atanas D. Atanasov (Ada) el Sofia, UEA-anino, kun Sinjoro Stojan Rajnov la 26.10.1930.

*** S-ro Jenda Janda, UEA-delegito en Volarna p. Ohare u Kolina, Ĉeĥoslovakio, kun fino Zdenicka Tackova 17.11.1930.

*** S-ro van Uitert, ano 34091 kun F-ino Hornstra anino 34093 en Apeldorn Nederlando.

*** S-ro Todor Grigorov, Ano de UEA kun F-ino Mara Taneva, Vratza, Bulgar., 26.10.1930.

*** S-ro František Ernst, delegito de UEA en Stankov, Ĉeĥoslovakujo kun F-ino Manjo Marelova, eksdelegito de UEA en Dobruška.

Niaj Mortintoj

Kun sincera bedaŭro ni ricevis informon pri la morto de jenaj samideanoj. Al la familioj ni sendas la esprimon de niaj respektplenaj kondolencoj.

S-ino A. G. Grogan, Anino 20574, en London.

S-ro Lucien Weigel, VD de UEA en Nancy, 34 jaraĝa, 26.6.1930.

S-ro Jos. Wandzioch, MA 33506, en Szopienice, Polujo 2.8.30 55 jaraĝa. Malnova agema ano kaj kasisto de loka grupo, La grupo partoprenis la enterigon kaj metis florkronon. Ĉe la tombo pastro samideano Pawelczyk, UEA ano, en funebra parolado danke memorigis lian laboron.

S-ro Arthur Geusch, eks-inspektoro fervoja, Falkenstein i.V., German. ; Ano 27681, 68 jara, 10.11.1930.

S-ro John A. Sheil, malnova ano 3846 kaj Delegito de UEA en Washington, D.C., Usono. (Sen pliaj detaloj).

S-ro Julius Boschan, ano 25599 en Praha, 26.9.30. Vicprezidinto de l' germana unuiĝo « Verda Stelo ».

S-ro Julio Figueira, patro de nia VD en Funchal, 5.8.1930.

S-ro Pedro W. Freitas, patro de nia D en Funchal, 16.10.30

S-ino Laignier, 74 jaraĝa, patrino de S-ro Laignier, LK-ano, malnova ano de UEA.

S-ino Emile Schmitt, patrino de S-ro Schmitt, Ano de UEA kaj grupa prezidanto en Nancy, 15.9.30.

S-ino Pauline Zinaide Naoumoff, patrino de nia Delegito en Valenciennes, 27 Septembro 1930.

S-ino Dufrenne, patrino de S-ro J. B. B. Dufrene, ano de UEA en Rotterdam.

S-ino Saget, edzino de nia D en Elbeuf (Francujo).

En kelkaj linioj

*** Aperis en la Oficiala Informilo de UEA, Decembro 1929 averto pri certa S-ino Klara Biske sin nomanta « Apostolino de Esperanto ». Laŭ ricevitaj informoj el Praha, dirita sinjorino estis arestita en Podebrady pro trompo kaj aliaj agoj, esplorotaj de la polico. Malgraŭ preciza avertado kelkaj samideanoj lasis sin « envolvi » de tiu-ĉi danĝera aventuristino, tro bone konata al esperantistoj en Vieno, Spa, Ĝenevo, Sankt Gallen kaj aliloke.

*** Rivista Italiana di Esperanto, (Via Pelliccerie 2, Udine) aranĝas konkurson pri varbado de abonantoj. Kiu varbos 1) Du novajn abonantojn ricevas ekzempleron de l'Protokolaro de la Kongresoj en Udine 1929 aŭ de Como 1930. 2) Kvin novaj havigos senpagan abonon al RIE ; 3) Ok novaj belan fontplumon, 4) Dudek novaj : Diplomon kun arĝenta medalo.

*** La hungara periodaĵo « Magyar Biztositastudomanyi Szemle » indikas sian titolon en kvin aliaj lingvoj inter ili Esperanto. (Revuo Hungara por Asekuro-Scienco). Ĝi enhavas plie esp. resumon de l'enhavo.

Korespondado

Interŝanĝo de objektoj

Aviadisto. — S-ro Thessin, Dorp, Erembodegem, Belgujo L., PI., k.ĉ.l. Certe respondos.
Bahia Blanca (Argentino). — S-ro Vicente Orlando, Str. Alsina, 257. PM. (Malakceptas bagatelojn).
Bratislava (Ĉeĥoslovakujo). — S-ro Rudolf Šebesta Poste Restante PI., PM., k.ĉ.l.
Cairo (Egiptujo). — S-ro Christo Poliloris, Poste Restante, PM., L.
Ceska Lipa (Ĉeĥoslovakujo). — S-ro Jan Lejsek III. No. 1051. PM. kun seriozaj kolektantoj de la tuta mondo. Sendas 150-300 PM. nur bona kvalito kontraŭ sama kvanto, poŝtrevene. Transoceanaj ŝtatoj ŝatataj.
Dordrecht (Nederlando). — S-ro H. van Ditten, Jacob Catsstraaat 79 rd., L. PK.
Dvoristé p. Nové hrady, okres Vysoké Myto (Ĉeĥoslov.). — S-ro František Ferina instruisto PI kaj G diversajn, ankaŭ porinfanajn kun Usono, Sudameriko, Japanujo, Aŭstralio, Hinujo, Afriko, Novzelando, Sovetio, Turkujo. Certe kaj tuj respondas!
Haapsalu (Estonio). S-ro Jüri Pääbo, Viedemanni str. 4, PM. k.ĉ.l.
Kazatin (U.S.S.R., Ruslando). — F-ino Halino Melnik, Novoveskaja 3, 18 jara librotenistino, PI., k.ĉ.l.
Lodz (Polujo). — Lodza Esperanto-Societo, Poludniowa 3, PI., L., pri div. temoj. Respondo certigata.
Nordhorn (German. Hannover). — F-ino Erna Schreiber, 15 jara lernantino de meza lernejo, Bismarckstrasse 23, PI., L., prefere kun junaj sinjoroj ĉ.l. Nepre respondos.
Novy Bydzov (Ĉeĥoslov.). — S-ro Ambroz Böhm, Rösslerova 61. PI., bfl., L., prefere kun junaj fraŭlinoj.
Olomouc (Ĉeĥoslov.). — F-ino Bozenka Juraskova, Hejĉin, Dolni Hejcinska 20 PI., PK., L., k.ĉ.l. Certe respondos.
Oslo (Norv.). — S-ro Carsten Lea, pedagogo Marcus Thrane Str. 10. 26 jara, L., PI., k.ĉ.l. certe respondas.
Oviedo (Hispan.). —S-ro Pedro Martinez, Apartado 48, PM., PI., k.ĉ.l.
Radeberg (German. Sa.). — Verda Stelo, Café zur Post, PI., prospektojn bildojn k.t.p. por jarfesto okazonta 10. I. 1931.
Radviliškis (Litovujo). — S-ro Andrius Borkauskas, 23 jara studanto, PI., L., kun fraŭlinoj kaj seriozaj junuloj pri diversaj temoj k.ĉ.l. Respondo certigata.
Saigon (Indo-Ĉinio). — Franca mondvojaĝanto per biciklo, S-ro Lucien Peraire, petas la esperantistaron skribi al li sugestojn, konsilojn informojn, al lia provizora adreso, valorante ĝis Januaro 1931. Poste restante, Saigon.
Toyama-Shi (Japan). —S-ro HisaoYohawa, studento, 56 Imakimachi PI., L., k.ĉ.l.
Venlo (Nederlando). — S-ro Pierre Pijpers, Stalberg 274, PM laŭ Yvert & Tellier kaj Michel.

Petoj kaj Proponoj

INTERNACIA KOMERCO

Adresojn de junaj ge-esperantistoj serĉas kaj senpage publikigas en porjunula gazeto: Instruistino Julie Šupochová, Malá Štepánská 6, Praha II, Ĉeĥoslov. — Skribu legeble.

Arkitektoj kaj artpentristoj, kiu interesiĝos pri vitro-mozaiko, kaj eble deziras interrilati kun unuaranga instituto, turnu sin al: Karl Bott, Berlin —Neukölln, Berthelsdorferstrasse 12, German.

Bavara samideano pro malbon-sorto en grava mizero, petas noblanimajn esperantistojn je helpo por sia familio. Josef Neher, barelisto, Obergünzburg 101 (Bavario, Allgäu).

Ĉiu vera Esperantisto, volas funde studi la lingvon kaj ĝian internan ideon. Do partoprenu superan kurson perleteran. Severa kontrolo. Por prospekto skribu al L. Funken, D de UEA, diplomita instruisto de Esperanto, Moselweisserstrasse 20, Koblenz, Germanujo.

Ĉu estas la kapitalo ? — Bonvolu vin turni al S-ro Walther Petzold, 1 Hindenburgstr. Schleiz, Germanujo, Thüringen.

Filatelistoj. — Vendas PM (Servajn aerajn, bonfarajn), PK, maŝinstampajojn papermonon. K. Riess, Lauingen, Clemensstrasse 6 (German.).

Filatelistoj. — Rumaniajn PM. 1915-1930 Mi sendas, por PM., 25-30 pecojn de via lando. Petas afranki registrotan leteron per malgrandvaloraj PM. O. Hauker, pensiulo Georghe Lazar 17, Cernauti, Rumanio.

Geinstruistoj kaj gelernantoj, Berlinaj deziras korespondi kun fremdlandanoj, la lernantoj unue per PI., bfl. Skribu unue al Prof. Dyba, Moltkestrasse 4, Berlin. — Niederschönhausen.

Gesamideanoj-Progresemuloj. — Anoj de pli bona pli sana vivo Amikoj de bona freŝa aero. Interesiĝu pri la movado por sentabaka kulturo. Aperis glumarkoj kun Esp. teksto kun sentencoj de famaj viroj pri la fumado. Tri kolektoj de 12 glumarkoj unu poŝta respondkupono, plus afranko.

Infanan Literaturon el ĉiuj landoj deziras ricevi la libroeldonisto Stojan Atanasov, ul. « Neofit-Rilski » — 36 en Sofia Bulgarujo. Kontraŭ rekompenco laŭdezira li petas po 1.2 ekz. de lernolibroj krestomatioj, gazetoj k.t.p. por 8-12 jaraj geknaboj.

Komencantoj Svisaj povas finstudi Esperanton en Supera Korespondа Skriba Kurso de la Instituto ISOSEK, organizita en multaj landoj. Petu detalojn de ĝia svisa reprezentanto: P. Stojan, Pelisserie 7, Genève.

Letervespero kun aŭkcio, okazos la 10-an de Marto 1931. Bonvolu skribi interesajn poŝtkartojn aŭ leterojn al Holbăk Esperanto Klubo Holbăk, Danujo. Respondo garantiata.

Malnovajn numerojn de Esperanto, 103, 108, 109, 115, 119, 120, 171, deziras ricevi aĉete aŭ interŝanĝe. D-ro Walter Lippmann, Leibnizstrasse 13, Leipzig)German.).

Poŝtmarkoj. — Ĉiu kiu sendas al mi 100 PM de sia lando, ricevos de mi la saman kvanton de mia lando. Istvan Primusa, Zalaegerszeg Hungar.

Tradukantoj serĉataj. — Ni entreprenas sisteme eldoni tradukojn de famaj libroj de l'tuta mondo sub la nomo de Esperanto Universala Biblioteko ». Ni nun serĉas lertajn tradukantojn. Dezirantoj sin turnu al ni kun traduko, komence 5 paĝoj, de unu el la ĉefverkoj de ĉi sube elektitaj aŭtoroj el la originala teksto. Post la ricevo ni tuj sciigos detale.Japana Esperanto-Asocio,38 Sanbanchor Kojimachi, Tokio. — Verkistoj: Dostojevskij: D'Annunzio: Björnson: Hamsun: Sienkiewicz: Tolstoj: Turgenev: Blasco. Ibanez: Loti: Stendhal: Ibsen: Pirandello: Ĉeĥov: Ĉapek.

ESPRIMON DE SENTOJ EN ESPERANTO?

Certe, vi trovos tion abunde en la verko de l' poeto Raymond Schwartz.

OPINIOJ :

pri Verdkata Testamento:

« *Tiu ĉi libro alportos ion al ĉiuj. Amuzon al gajuloj — indignon al funebruloj — al mi modestan gajnon.*

Libristo.

« *Legu tiun libron kaj vi komprenos kien la trouzo de l' alkoholo kondukis mizerulon.* »

Moralisto.

« *Tiu ĉi libro estas tiom malmorala, ke mi eĉ ne malfermis ĝin. Precipe la « Epikuraca kanto » kaj la sekvantaj paĝoj tre indignigis min.* »

Sincerulo.

Raymond Schwartz

OPINIOJ :

pri Verdkata Testamento:

« *Kara geniulo, Gratulojn. Via libro estas ĉefverko. Ĉu vi povas prunte-doni al mi dudek Frankojn?* »

Amiko.

« *kaj vi konstatos, ke tiuj stultaĵoj vendiĝis pli rapide ol mia Studo pri la reorganizo de l' planeda sistemo.* »

Enviulo.

« *Ankoraŭ nova libro. Ĝi entenas proksimume cent paĝoj la literoj estas legeble presitaj kaj kelkaj preseraroj agrable interrompas la unutonecon de la frazoj. La papero estas iom dika sed oni rimarkos kun ĝojo ke la kovrilo estas delikat-kolora. Krom tio la libro entenas rimaĵojn, kiujn mi ne legis.* »

Recenzisto.

1. **VERDKATA TESTAMENTO:** 16,5 × 12,5 cm, 124 paĝ. .... Frk. svis. 2,50
   [Poeziaĵoj variaj, pri-esperantismaj kaj aliaj]
2. **PROZO RIDETANTA:** 16,5 × 12,5 cm, 124 paĝ. .... » 3.—
   [Malgrandaj prozaĵoj el Pariza vivo]
3. **ANNI KAJ MONTMARTRE:** 16,5 × 12,5 cm, 126 paĝ. .... » 2,50
   [Novelo realisma el Pariza vivo]

Ĉiuj tri volumoj kune: Frk. svis. 7,50 [afranke]

Mendebla ĉe:

Libroservo de UEA,

1, Tour de l'Ile, GENÈVE (Svislando).

ESPERANTO

Svisa Poŝtĉeko: Genève. I. 2310

REDAKCIA INFORMO

La redakcio resendas manuskriptojn se tio estas postulata de la verkinto. Lasta tago por aperi en la numero de la venonta monato estas la 15a sub la kutima rezervo de disponebla loko. Respondecas pri artikoloj ĝeneralaj la subskribinto, verkinto aŭ tradukinto. Pri la enhavo aŭ celo de reklamoj ni ne akceptas respondecon. Estas principe malakceptataj reklamoj kaj tekstoj kiuj povus malutili al la bonfamo de la Asocio kaj de ĝia gazeto.

La abonoj komenciĝas en januaro. Estas akceptataj nur tutjaraj abonoj. Simpla abono kostas 10 Frk. sv. sen favorprezoj. Aperintaj numeroj estas postsendataj.

ADMINISTRA INFORMO

Unu numero: 1.— Frk. sv. pagebla per respondkuponoj.
Korespondaj anonceto (maksimume dek vortoj) 1.25 Frk.
Anonceto (Petoj kaj Proponoj) dek vortoj 2.00.
Reklamo: Tuta paĝo 200.— Frk. 1/2 paĝo 100 Frk.
1/4 paĝo 50.— Frk. 1/8 paĝo 25 Frk.
1/16 paĝo 12.50 Frk. 1/32 paĝo 6.25

Rabato ĉe plurfoja enpreso de sama anonco laŭ interkonsento. Al makleristoj rabato de 20 %. — UEA: Simpla membreco 5.— Frk. Kun la gazeto ĉe samtempa aliĝo 12.50 Frk., Subtenanto: 25 Frk. sv., Dumviva Membro: 300 Frk. sv.

L'IMPRIMEUR-GÉRANT : A. GRANCHAMP, 2, RUE DES USINES, ANNEMASSE